

9

(1. Schiltesco)

Resolutorum dubiorum.

Liber crucifereu i dusseld.

12

(1)

Lapide, Joh. de

Paris?

Anfang des 16. Jahrh.

Resolutorium dubiorum

circa celebrationē missarum ocurrentium p
venerabilem patrem dominū Johannem de
lapide doctorem theologum parisiensem: or-
dinis Artusiensis: et sacrorum canonum p-
batorumq; doctorū sententiis diligenter col-
lectium.

Summa dubiorum in hoc opere resolutio-
rum. clxvi.

Subsequentis operis in

(2)

quo dubia circa missarū celebrationē occur-
rentia pertractantur distincte cū summaria
in singulis partibus contentorum expositiōe

i Premittit intentionem collatoris cum mate-
ria tractanda: tractandorum numero distin-
ctione et ordine.

ii **Ministrum** siue personam ad cele-
brandum ydoneam.

iii **Locum** celebrandi conuenientem.

iiii **Tempus** congruū quo celebrari debet
Cap. v. Est debet: **Materialia** exteriora que ad orna-
tus requiruntur.

vi **Ceremonias** consuetas et obseruan-
das in missa et circa eam: tā in agen-
dis q̄ in dicendis.

vii **Materiam** consecrandū aptā panē
scilicet vinum.

viii **Consecrationis** istius sacramēti debitā formā
ix **De intētiōe** ac ratione eorum q̄ in missa dñr.
x **De ratione** et significatione eorū que in missa.
et circa eam aguntur cum breui epilogo et cō-
clusionē huius operis.

Capitulum primum.

articulos habet.

Primus Premittit collectoris intentionem materiā
articulus q̄ retractandam annotat.

A q̄

secundus Per resolutionē dubij exponit tractandorum numerum distinctionē atq; ordinem.

Capitulū secundum quoz

includit et articulos.

- Arti. i. Resoluit .vi. dubia circa ministrū celebratnz rōne ordis ⁊ officij sui executionis occurrentia
- dubia .i. Quis sit mīnister ad celebranduz idone⁹ quātum ad persone conditionem.
- ii De eo qui credit se in sacerdotem rite esse ordinatum ⁊ tamē nō est sic ordinatus
- iii De eo qui post mī tam inceptaz habet cōscientiā q̄ non sit rite ordinatus.
- iiii De heretico scismatico de gradato ⁊ c. ā se ⁊ talis possit officere hoc sacm̄ ⁊ ordiāte celebrare
- dubia .v. De eo qui post mīsam inceptā recordat vel p̄cipit se esse excoīcatum de quo p̄i⁹ nō habuit memoriā aut nesciuit.
- vi De eo qui post mīsam inceptā habet remorsum de irregularitate.
- Arti. .ii. Resoluit sex dubia que incidūt circa dispositionē corporis ipsius ministri.
- i De sacerdote muto vel priuato loquela.
- ii De eo qui hz aliquē aliū corporis defectum.
- dubia .iii De sacerdote leproso.
- iiii De patiente morbum caducum.
- v De eo qui patitur fluxum sāguinis vel semis
- vi De polluto pollntione nocturna.
- Arti. .iii. Resoluit decē dubia emergētia circa habitudinē mētis ipsius ministri celebraturi q̄tū ad intētionē visum rōnis culpā ⁊ gratiam.
- i An requiratur intentio ministri.
- ii Quid celebraturus intendere debeat.
- iii Qualis debeat eē intētio an .i. actualis req̄rat

Summarium.

iiij

De sacerdote furioso lunatico vel alia excersa
sa vlu rationis priuato.

dubiũ. v.

De sacerdote demoniaco.

vi.

De eo qui est in peccato mortali.

viii

De certitudine requisita. q. nõ sit i pctõ mortali

ix.

De eo q se existimat eẽ i pctõ mortali lz nõ sit

De eo q postq missam icipit vl ppatus est re

cordaf pcti mortalis de quo non est confessõ.

v

De perpetrante peccatũ luxurie ⁊ statim post

hoc penitente ac confitente.

Arti. iiii

Resoluit septẽ dubia q oriuntur circa teniuntũ

sobrietatem in somnũ ministri

i

De ieiunio ministrũ celebraturũ requisito

ii

De recordate post missã icipitã sepe iunũ solẽ

iii

De eo q trãsglutiuuit reliqs post co- uisite.

mestionem in ore relictas.

dubi. iiii

De eo q gargarizãdo vl os lauãdo par aque

aut vini trãsglutiuuit

v

De eo q cibũ vel potum tarda hora sumptum

nondum digessit.

vi

De eo qui vomitũ patitur vel passus est.

vii

De eo qui per totam noctam non dormiuuit.

Arti. iii.

Resoluit. v. dubia circa celebratiõs abstinen

tiã eiusdẽ frequentis occurrẽtia

i

De omnimodo celebrationis a bstinẽtia.

ii

De celebrationis frequentia

iii

De celebratione quotidiana

dubi. iiii.

De eo q ad celebrationẽ bene dispositus est ⁊

tũ abstinet ppter sacramenti reuerentiam.

De celebratione vno die pluries fienda

Arti. i.

Ca. iiii. duos habet articu.

Resoluit quinq dubia circa locũ celebrad. i

cõmunione videlicet ecclesiam incidentiam.

Summarium.

- i **Quis sit loc^o cōisōbit^o & p̄ciēs ad celebrādū**
dub. ii. **An licite possit quis extra eccliam celebrare**
iii **Quid agendum si in aliqua regione nō inue-**
niatur ecclesia consecrata.
iiii **An in mari a ut fluminibus liceat celebrare.**
v **An in oī loco cōsecrato licite possit celebrari**
Arti. ii. **Resoluit septē dubia q̄ e circa locū propriuz**
scilicet altare occurrere possunt.
i **An licite celebrare possit si aliq̄ alioq̄ altari**
ii **De qualitate altaris.**
iii **De operimentis et ornatu altaris.**
dub. iii. **An sup̄ q̄ly altari cōsecrato liceat celebrare &**
v **altaris portatis & ad celebrādū apti q̄titate**
vi **De omissione alicuius sup̄ dictorum.**

Ca. iii. ii. ar. comprehen.

- Arti. i. **Resoluit quattuor dubia occurrētia circa tē-**
pus celebrandi commune videlicet diem.
i **An indifferēter in nocte & die liceat celebrare**
ii **An in aliqua nocte q̄s licite possit celebrare.**
dub. iii. **An liceat ante initium diei celebrare.**
iii. **De celebrāte q̄ credit diē icēpisse & tñ nōdū in**
arti. **Resoluit tria dubia q̄ se offert circa cepit.**
tempus celebrandi proprium scilicet horam.
i **Qua hora diei celebrare liceat.**
du. ii. **A quo tēpore accipiendum sit p̄ncipiū diet**
iii **De nō observāte temp^o celebrandi debitum**

Ca. v. iii. habet articulos.

- Arti. i. **Resoluit quinq̄ dubia que circa vestes et in-**
dumenta sacerdotalia insurgunt.
i **An celebraturus specialibus debeat idui ves-**
tibus & indumentis.

Operis.

- ii. **Que et quot sint huiusmodi indumenta.**
Dubi. iii. **De benedictione talium.**
iii. **De celebrāte absq; vestib; r idumēt; bñdict;**
v. **De mundicia talium vestium r indumentoz
ceteroz; umq; corequisito:um.**
Arti. ii. **Resoluit quattuor dubia que circa vasa ad ce
lebrandum oportuna occurrit.**
Dubi. i. **An ad celebrandum specialia requirant vasa
qua et quot sunt huiusmodi vasa.**
ii. **De materia taliū vasoz;**
iii. **De consecratione talium**
Arti. iii. **Resoluit octo dubis circa circūstātiās r alia
exteriora occurrentia**
i. **De necessitate libri missa**
ii. **De exigentia ignis siue luminis candele.**
iii. **De oportunitate ministrantis ipsi celebrāti.**
Dubi. iii. **De conditione et qualitate ministrantis.**
v. **Quid si ministrās recedat de altari dimittē
do celebrantem solum r postea reuertatur.**
vi. **Quid de sacerdote recluso vel heremita r so
litario celebraturo.**
vii. **qd si qs amittat aliqd s supradictis acq̄sitis**
viii. **C. vii. iii. in se clau. articu.**
**Resoluit decem dubia. que oriunt; circa agē
da et dicenda ante missam.**
Arti. i. **An aliqd specialiter ante missam agendū sit**
i. **De debita r sufficiēti p̄paratiōe ad celebrādū**
ii. **Qualiter r in quibus celebraturus se debeat
probare r examinare.**
iii. **Quāta redrat diligētia ad p̄dictā exatōez**
iiii. **De certitudine sufficiētis diligentie.**

¶ iiiij

15
(4)

Operis.

- Dubiū. vi** In quo consistat sufficiēs cōscientie purgatio.
- vii** Quid si celebratur? nō possit habere p̄fessorē
- viii** De ornatu conscientie celebraturi
- ix** An requiratur per solutio horarū canonicarū
Ante celebrationem.
- x** An p̄f̄t̄ supradicta sit aliqua alia, an missā
dicenda vel agenda
- articul. ii.** Resoluit. xiiij. Dubia circa dicenda et agenda
in missa modū q̄ dicēdi atq̄ agēdi incidētia.
- i** Que sint in missa dicenda et agenda et quō.
- ii** Non aliquid in missa dici debeat quod i mis-
sali non continetur.
- iii** An verba canonis secreta dici debeant
- iiii** An cetera alta et intelligibili voce dici debeant.
- v** An in mēorijs debeat aliquorū fieri hōiatio.
- vi** An ante celebrationē possit haberi memoria
aliquorū nominatim.
- Dubiū vii** An requiratur attentio celebrantis circa di-
cenda et agenda.
- viii** An deuotio in in celebrante requiratur
- ix** An celebrans debeat stare capite discoopto.
- x** De q̄ debeat fieri ablutio p̄ sūptionē sāguis
- xi** An sacerdos a missa incepta possit desistere.
- xii** Quid si sacerdos missa incepta moriatur vel
infirmatatem incidat
- Dubi. xiii** qd si celebrāti sanguis p̄ n̄reserūpe incipiat
de s̄c̄dote omittēde aliqd̄ v̄ aliq̄ d̄ supiorib̄
- xiiii** Resoluit. iiij. Dubia q̄ occurrūt circa dicenda
agenda et cauenda post missam.
- v** An aliqua specialiter sint dicenda post missā
celebrationem.
- Dubiū. ii.** An aliqua sint specialiter agēda post missam
- iii** Que sint post celebrationem cauenda.

Summarium.

16
(S)
An statim post missæ celebrationem liceat es
medere vel bibere.

Ca. v. sex continet articu.

articu. i. Resoluit sex dubia circa panem consecrandū
occurrentia.

i. Quid & quilibet debeat eē panis cōsecrandus
ii. Quid si sacerdos percipiat panē non esse tri-
ticum, vel indebite confectum

dubiū. iiii. Quid si panis apposit⁹ percipiat eē corruptus
qd si panis non fuerit apposit⁹ vel ablat⁹ &c.

v. Quid si panis sit dispositus ad corruptiones
vi. An in aliquo casu sacerdos possit dicere mis-
sam & non consecrare

articu. ii. Resoluit viij. dubia que incidūt circa panem
consecratum ante sumptionem

i. An sacerdos panē cōsecrans teneat sumere.

ii. An in tali casu teneat semp totū sumere.

iii. Quid agendum de particalis ab hostia con-
secrata resolutis.

ii. Quid agendum si hostia vel pars eius cecide-
rit in calicem de manu celebrantis.

dubiū. v. Quid si ceciderit hostia vel pars eius sup ter-
ram aut lapidem vel aliud huiusmodi.

vi. Quid si sacerdos tangit hostiam cū naso bar-
bamento aut veste.

vii. Quid si hostia consecrata aliquo casu fuerit
amota de altari & missa.

viii. Quid si corp⁹ christi appareat sub specie car-
nis vel pueri.

articu. iiii. Resoluit. vii. dubia circa
corpus christi post sumptionem occurrentia.

i. Quid si in sumptioe sanguis remaneat pars
hostie in pfundo calicis.

Operis.

- ii** Quid si post sumptionem sanguinis reperitur particule de hostia resolute.
- iii** Quid si post sumptionem sanguinis reperiat super altari hostia aliqua integra.
- dubi. iiii.** Quid agendum si celebrans statim post sumptum os nem corporis christi partatur vomitum.
- vi** Quid si quis post sumptionem statim emittat per secessum.
- vii** Quid si hostia consecrata et reservata inveniat putrefacta aut corrupta.
- viii** Quid si hostia consecrata comesta fuerit a mu- re vel alio animali bruto.
- Arti. iiii.** Resolvit quattuordecim dubia que se ingerunt circa vinum priusquam consecretur.
- i** Quod et quale debeat esse vinum consecrandum.
- ii** Quid si loco vini alius liquor positus fuerit in calicem.
- iii** Quid si impositum fuerit vinum corruptum, quod si ex negligentia nihil in calice positum fuerit.
- v** Quid si vinum calici positum sit dispositum ad corruptionem.
- vi** An in musto possit confici hoc sacramentum.
- dubi. vii.** An vinee integre admisceri possint vino consecrando.
- viii** An confici possit hoc sacramentum in nectare vel vino condito.
- ix** An possit confici in vino puro sine admixtione aquae.
- x** Que et quibus debeat esse aqua vino admiscenda.
- xi** De quantitate aquae permiscende.
- xii** An sufficiat quod aqua vino admisceatur in dolo.
- xiii** An liceat celebranti non consecrare vinum facta prius consecratione panis.
- xiiii** Quid si vinum dum consecrari debet deprehendatur congelatum.

Summarium.

- i. Quid si celebrans post consecrationem percipiat aquam non fuisse vino admixtam.
- ii. An celebrans teneatur semper sumere vini consecratum siue sanguinem christi.
- iii. Quid si sacerdos aliquis non possit sumere vinum et ita neq; sanguinem.
- iiii. Quid si ramentum sumi debet sanguis species vini sit conglata.
- dubi. v. Quid si aranea musca vel aliud huiusmodi ceciderit in sanguinem.
- vi. Quid si ante summptionem celebrans percipiat venenum esse immixtum.
- vii. Quid si sanguis in parte fuerit effusus aut in calice stillauerit.
- viii. Quid si sanguis ex toto fuerit effusus.
- arti. vi. Resoluit sex dubia que circa sanguinem post eius summptionem occurrunt.
- i. Quid si sacerdos post summptionem sanguinis percipiat aliquam guttam adherere calici.
- ii. Quid si huiusmodi guttam percipiat adherere casule manipulo vel altari huiusmodi.
- iii. De ablutione digitorum facienda super calicem post sanguinis summptionem.
- dub. iiii. De eo qui post summptionem corporis vel sanguinis christi vrgetur sputo vel tussi vel seratione vel mittente perecessum.
- v. Quid si sacerdos post summptionem sanguinis deprehendat venenum aut animal venenosum euisse in calice.
- Ca. viii. ii. complet. arti.**
- Arti. i. Resoluit .xvi. dubia circa formam consecrationis panis emergentia.

Operis.

- ii** **Que sit sufficiens & debita forma consecrationis panis**
Dubiū. iiii **An hec coniunctio enim sit de substantia forme.**
iiij **An sacerdos proferens solū verba consecrationis**
v **super panem aptum consecret illum**
vi **An illa verba in aliis idiōa mutata fiat consecra-**
vii **tio.**
viii **An sacerdos addēdo aliqua alia ver-**
ix **ba ad predictam formam consecret**
x **An diminuēs vel subrahās aliqd de predicta**
xi **forma consecret.**
xii **An icōgrue proferēs verba consecrationis consecret:**
xiii **An faciēs trāspōitionē verborum consecret**
xiiii **An faciēs infuallū in platione verborum consecret.**
xv **Quid si celebrās nō recolat se dixisse verba cō-**
xvi **secrationis aut aliqua alia dici debēt.**
xvii **An sacerdos per aliam formam possit secreto panē ab-**
Dubiū. ii. **secrare oēs panes sentēpt consecrare**
xviii **nē pñte in quacūq; quantitate fuerit.**
xix **An sacerdos consecrationis proferēdo cōsecret**
xx **omnem panem sup altari existentem.**
xxi **An pluribus hostiis appositis & sacerdote in-**
xxii **tentione suā in platione verborum solū ad illā diri-**
xxiii **gētē quā manu tenet oēs consecrantur.**
xxiiii **Quid si sacerdos intēdat cōsecrare solū cētuz**
xxv **hostias & apposite sint plēs vel pauiores.**
xxvi **Quid si apposite sint multe hostiez sacerdos**
xxvii **intēdat solū aliquas illarum consecrate**
Arti. ii. **Resoluit tria q̄ incidūt circa formam consecrationis**
i **vini q̄ sit sufficiens & debita forma consecra. vini.**
Dubiū. ij. **An omnia verba nulla forma posita sunt de**
ii **substantia forme.**
iii **De significatōe huius dictionis calix in forma p̄b.**

Capitulū ix. in se tenet ar.

Summarium.

Arti. i.

Premittit diuisione totius missæ sit in .v. ptes p.incipales. In quaz.

- i Preparatio
- ii Oblatio.
- iii Cõsecratio
- iiii Sumptio.
- v gratiactio

¶

Primam.
Secundã.

Arti. iii.

Subpinit. Partem. vi

Tertiã Et expõit lctio
Quartam nẽ acq̃rtã rõ
Quintã nẽ eozq̃i spadr

Ca. x. habet articulo. xii.

f

Enumerat. x. gñalia q̃ in missa p̃serti soleni et circa eã agũtur quozũ

- i Loto.
- ii Thurificatio.
- iii Altaris osculatio.
- iiii sacerdotis x̃sto r̃ salis gestio variatio. tatio
- v iterata p̃cruc. signa
- vii Hostie fractio. tio.
- viii p̃r hostie calicẽ missia
- ix Osculi pacis datio.
- x Cini nõ p̃secrati sũptio

ii
iii
iiii
v
vi
vii
viii
ix
x
xi
xii

Declarationẽ et significatiõ;

ii
iii
iiii
v
vi
vii
viii
ix
x

Cõtinet breuẽ epilõgũ cõ cõclussione huius oris

Prefatio

Finis summarq.

Incipit tractatus dubiorū ac difficultatū circa officium missæ et ea q̄ debita eiusdem celebratione exiguntur frequentius occurrētius iuxta sacrorū canonū cōstitutiones: probatorū q̄ doctorū firmiores atq̄ tutiores sententiæ et esolutorius.

Capitulum primum.

De intentione collectoris: et materiā tractanda tractandorumq̄ numero: Distinctione atq̄ ordine. ii. continens articulo.

Art. i.

Premittens prefationem intentum tractanda exponentem.

Prefatio.

Officium q̄to maius et digni⁹ est t̄to cum maiori cura sollicitudine atq̄ diligentia exercendum est. graui⁹ enī q̄s delinquit si exequādo circa hoc negligentiam: defectum vel errorem aliquam admiserit. Inter omnia aut officia humane facultati cōmissa nō ē ali quod maius: dignius aut difficili⁹: q̄ debita missarū celebratio. In qua sacrm̄ p̄cisissimi corp̄ is ⁊ sanguis iesu xpi redēptoris n̄si cōse cras imolat et sumitur. **S**acro canone attestā te. Nō modica inq̄t res ē vnā missā facere. Et valde felix est: q̄ vnaz digne celebrare p̄t resset igit̄ vt nūq̄ cū grauiori periculo peccet: q̄ si in executione huius dignissimi officij negligentia vel error cōmittant. Ea pp̄ vt sacer dotes simplices q̄noticiā canonū nō h̄nt neq̄ sp̄ facile recursum ad superiores suos aut viros doctos habere p̄nt meli⁹ caue valeāt ne circa maximā illō miserū deficiāt vt errēt. Et vbi

Operis.

aliqđ horū p̄tigerit debet remedijs emēdare
sciāt: valde vtile atq; necessariū fore iudicauit
m^o vt circa hoc oportūa eis tradat instructio
qđ vt lucidi^o fiat circa singla qđ ad debitā mis-
se celebrationē exigunt dubia frequēti^o occur-
rētia mouebunt: ex quoz resolutionib^o p̄grua
ipsis defectibus et errorib^o remedia atq; cau-
tele poterunt adhiberi.

Arti. ii. Numerū distinctionē et ordinem tractandoz
per dubiū resolutionem prenotans.

dubii. i. Ad prenoticia tractandoz p̄mittit hoc dubiū
quoz qđ ad debitā ac ordinatā dignitū sacra-
cmēti eucharistiez misse celebrationē req̄rat

Minister sue sacerdos ad
celebrandum idoneus.

Loc^o celebrandi cōueniēs

Tēp^o celebrandi cōgruū.

Materialia ad ornatū vel p̄gru-
antiā celebrationis oppor-
tuna vt vestes vasa et cete-
ra huiusmodi

Ceremonie in dicēdis et
agēdis consuete.

Materia ad p̄secrādū ap-
ta scz panis et vinum.

Forma cōsecrationis vtri-
usq; debita.

Noticia itētōis ac rōnis
eozū q; in missa dicuntur.

Intelligētia rōnis et signi-
ficationis eoz q̄ i missa et
circa eam aguntur.

Circa hec qđ dubia ac difficultates sepi^o obu-

19
(2)

Capitulum.

ent sacerdotibus missas celebraturis aut celebrantibus p. tr. sequētia capitula elucidabitur

Capitulum secundum de
dubijs occurrentibus circa ministrum siue personam ad celebrandum idoneam v. includens articulos.

Arti. i. **S**ex dubitatur solvens circa ministrum celebraturum ratione ordinis et officii sui executionis occurrentia.

l. i. **Q**ui sit minister idoneus ad celebrandum et officium siue consecrandum corpus et sanguinem christi.

Solutio. **S**olus sacerdos rite ordinatus.

Arti. ii. **Q**uamvis ille qui credit se rite esse ordinatum et tamen non est rite ordinatus conficiat hoc sacramentum.

Solutio. **N**on habet certitudinem pietatis creditur quod conficiat virtute ecclesie et quod summus sacerdos

suppleat defectum et quod non perimit periculum imminere ecclesie et eam decipi

Quid agendum si quis post missam inceptam habeat conscientiam quod non sit sacerdos rite ordinatus

Solutio. **S**i hoc contingat ante consecrationem tunc dimittat missam imperfectam aut conscientiam deponat

Si post consecrationem preceat et postea superiorum suum accedat et casum ei exponat.

Utrum hereticus scismaticus degradatus infamis irregularis excommunicatus interdictus vel suspensus possint conficere hoc sacramentum et ordinate celebrare.

Solutio. **Q**ui libet istorum potest conficere sed non debet quod conficiendo peccat et ita nullus istorum potest ordinate celebrare.

Quid agendum si quis de possit missam inceptam

Secundū

recoꝛdetur se esse excōicatum de quo pꝛsuasō
habuit memoriā.

20

(9)

Solutio. Si pꝛtingat hoc añ cōsecrationē tuti ē vt missā
deserat: missā graue scādālū timeat. Si dōpꝛ
psecrationē assumat pꝛpositū hūilliter petēdi
cōsolationē ⁊ satisfaciēdi ⁊ pcedat i missē ce
vi. **Quid agēdū si q̄s post missam** (lebratione
inceptā habeat remorsum irregularitate.

Solutio. Si fiat añ cōsecrationē doleat ⁊ pponat at q̄
conetur facere qd̄ in se est et pcedat.

Art. ii. Resoluens. vi. dubia que incidunt circa dispo
sitionē corporis ipsius ministri.

**Utrū sacerdos murꝛ vel loquela pꝛuatus possit
consecrare seu conficere hoc sacramentū.**

Solutio. Nō opꝛ em̄ cōficiētē hēre facultatē sermōis
siue loquele: quā si amiserit post susceptiōr dī
nem: cōficere nō pōt eo q̄ nō pōt x̄ba cōsecra
tionis ⁊ alia pferenda vel dicenda dicere.

**Utrum habens aliquē alium defectum in cor
pore possit missam celebrare.**

Solutio. Si hēat aliquē defectū q̄ reddit cū inhabilem
aut impotentē ad dicēdū vel faciendū ea que
ad debitā celebrationē exigūf: vt puta si care
at visu vel digitis qbꝛ tractari leuari vꝛ fran
gi dꝛ hostia. Vel si hēat aliū defectū notabilē
q̄ scōm iudiciū plati sui ordinarij generet scād
dalū si celebret: non pōt celebrare q̄uis possit
alia q̄ sunt sacerdotalis ordinis exercere.

Utrum leprosus possit celebrare missam
Solutio. Si nō sit factus impotēs pꝛ corrosiōnē mēbro
rum pōt celebrare in occulto. Corazalij sunt
leprosis pōt etiā in publico celebrare.

B. i.

dubi. siq
solu.

Capitulum

At si patiens morbi caduci possit celebrare. **Sic** cadat frequenter vel amittat spumam aut vocem confusam non potest. **Si** vero raro cadat nec emittat spumam et sic potest dum non habeat cogitatorum salutem.

v. **Utrum** patienti fluxum sanguinis (cerdotem vel seminis liceat celebrare.

Solutio. Licet nisi aliud impedimentum obstet si quis talem fluxum sanguinis patiatum versus suscepta in stomachum statim per excessum emittat celebrare

vi. **Utrum** pollutus pollutione (non debet. nocturna possit licite celebrare.

Solutio. Pollutio nocturna quibus secundum se considerata non sit peccatum ex eo quod absque usu liberi arbitrii contingit tamen ratione sue cause habet quod peccatum annexum cuius est effectus vel signum. Ideo primo consideranda est pollutionis nocturne causa. Que triplex esse potest. **Prima** est extrinseca spiritualis scilicet demonum illusio quod quibus provenit expeditenti negligentia preparationis ad devotionem presertim cum quis ad dormiendum accidit que potest esse peccatum vel mortale vel veniale. **Quibus** vero provenit ex sola nequitia demonum voluntium impedire hominem a sumptione huius sacramenti. **Secunda** causa est in triseca spiritualis. scilicet cogitatio precedens lasciva: quod quibus est ex concupiscentia et delectatione ubi si assit confessus subvertit peccatum mortale. si autem desiderit veniale. quibus autem potest esse sine omni peccato vel cum aliquo causa lectionis vel disputationis cogitur de talibus cogitare. **Et** si hoc fiat sine concupiscentia et delectatione non erit cogitatio immunda sed honesta ex qua tamen pollutio sequi potest. **Tertia** causa est in

11
(40)

trínseca ⁊ corporalis videlz superfluita vel de-
bilitas nature aut supfluitas cibi vel pot^o qñ
qñ est cū pctō vel mortali vel veniali: vt tñ pro-
uenit ex superfluitate cibi vel potus. qñ qñ autē
est sine peccato vt cū xuenit ex inhēmitate na-
ture. Si igitur pollutio ex aliqua dictarū cau-
saram contingat p vt est cū pctō mortali non
licet pollutio celebrare nisi post. xiiii. horas si
vero accidat ex aliqua illaz causarū scōm qñ
est sine pctō vel solū cū veniali peccato pollu-
t^o licite celebrare verūtamē si ppter reueren-
tiam abstineat laudand^o est nisi necessitas vel
vitatio scandali vigeat verū qz nō semper de
facili potest pēpi ex quali causa p̄ueniat.
Ideo in dubio tutius est abstinere nisi vgers
necessita incumbat vel deuotio specialis insti-
get aut alias nulla dispositio debite reueren-
tie obuiās assit. Ita sciendum vi detur de pol-
lutione nocturus siue in somno siue in vigiliis
finiatur. Nisi qñ p vt euigilationē habeat con-
sensu deliberato cōplacentiā in delectatione
et precipue cuz appetitu futuri operis in quo
casu tutius abstinetur.

Resoluā. x. dubia emergentis circa habitudi-
nem menti ipsius ministri celebraturi quātū
ad intentionē vñm rōnis: culpā et gratiam
Utrum ad cōsciendū hoc sacramentū et cele-
brandū requiratur intentio ministri.
Ad ad pfectionē cuiuslibet sacramenti requi-
ratur intentio ministri eo q pfectio illa fit p
actū humanū a voluntate. cedētē q p intētio-
nē terminat ⁊ specificat cōstat q maxie ad cō-
sciendū ⁊ celebrandū hoc excellētissimū sacra-

B q

R. iij.

Solut.

Capitulum

mentū ex igitur intētio ministri. Et et qdā glo
super math. dicit. Quātū intendis tm̄ facis.
Que debet eē intētio sacerdotis siue quid de-
beat intendere sacerdos consecrare volens.

ii

Solutio. In omnibus sacerdos debet intentionem su-
am conformare intētionī ecclesie hoc est q̄ in-
tēdat illud facere quod ecclesia intēdit et facit
cuius ipse in huiusmodi est minister

Subium

Intēdit autē ecclesia facere qd̄ christus facit
Christus autē trās substantialiuit panem in corp⁹
suū et vini in sanguinē p̄ verba cōsecrationis
hoc etiam debet intendere sacerdos.

iii

Qualis intentio circa p̄lationē verborū cōse-
crationis necessario requiratur. In sc̄z sc̄per
actualis exigatur vel aliqua alia sufficiat.

Solutio.

Intentio actualis nō necessario requiritur Intē-
tio autē virtualis sp̄ necessaria est. Et autē inten-
tio virtualis eū quis pri⁹ habuit actualē inten-
tionē cōsecrādi et ex illa motus ē ad cōsecran-
dū posito q̄ actualiter non cogitat q̄ verba
cōsecrationis p̄fert virtualiter eū m̄ket itā
tio prima et hec sufficit: nisi contraria intentio
subsequat̄. Verū studiose curare debet sacer-
dos vt etiam actualē intentionē adhibeat alio-
quin timēdū est q̄ a peccato non excusetur

iiii

At r̄u sacerdos furiosus lunaticus: vel alim ex
cā visu rationis priuatus: possit conficere hoc
sacramentum et licet celebrare.

Solutio.

Quia ad celebrationē hui⁹ sacramēti requirit̄
intentio ministri. vt circa resolutionē p̄mi du-
bii huius articuli p̄z. ex igit̄ etiā ad celebratio-
nē deuotio et sui ipsius ex animo. vt infra di-
cet̄ Ideo si q̄s visu rōnis quacuq̄ ex cā sit priu-

secundum

tus vt nūq̄ hec habere possit neq̄ cōficere po-
test neq̄ celebrare si vero vñ rationis p̄-
uef ⁊ illo frequēter vraf neq̄ obset. aliud i-
pedimentū cōficere q̄dem pōt eo ip̄oz celebra-
re dūmodo habeat coadiutorem sacerdotem
Atrum demoniacus possit celebrare.

v
Solutio. si fuerit ex toto liberat⁹ pōt celebrare alias
si pōt qd̄ p̄ expiētā p̄bati pōt. Et si autē tps p̄-
bationis arbitrari iuxta discretionez p̄lati
pensatis circūstantijs persone. vñ dignitatis
vel alijs huiusmodi.

dubiū. vi
Atrum existens in peccato mortali possit cō-
ficere hoc sacramentum et licet celebrare.

Solutio. cōficere pōt sed nō dz qz consecrando peccat
mortaliter. Et cū celebrat duo peccato mor-
talia distincta cōmittit. Anū qz indigne conse-
crat aliud quia indigne sumit.

vii
Atrum celebraturus teneatur esse certus qz
non sit in peccato mortali.

Solutio. Triplex inuenit̄ certitudo. Quedā supnatus
ralis q̄ per solā diuinā reuelationē habetur ⁊
talis hic nō requirit̄. Alia ē naturalis qua qd̄ per
sēsū vel intellectū euidēt̄ certus de aliquo et
illa etiā hic nō est necessaria. Tertia ē morta-
lis siue civilis q̄ nec habet̄ ex reuelatiōe diuina
nec ex euidētia rei s̄ ex p̄babilibus coniectu-
ris magis ad vnā partē q̄ ad alterā inclinan-
tibus ⁊ ad istā tenet̄ celebraturus in p̄posito
dubio vt videlz p̄ diligētē ⁊ sufficiētē p̄ficiētē
discutiōnē d̄ q̄ infra capitulo. vi. ar. i. tracta-
bitur certus si mō p̄dicto se nō esse in peccato
mortali et hec certitudo hic etiā sufficit.

Capitulum

viii

Quid sentiedū de eo q̄ lz nō sit ī pctō mortālī tñ se dīm p̄sciētā scrupulosā estimat se esse.

Solutio. Talis debet vel cōsciētā scrupulosā Depone-
re vel a celebratione abstinere.

Dubium Quid agēdū si sacerdos postq̄ v̄l missā ince-
pit v̄l ad incipiēdū est p̄parat⁹ recordef pctō
mortalis de quo non est confessus debz peni-
tere cum proposito confitendi ⁊ satisfaciendi
⁊ si habere possit confessorē statim cōateat
nisi absq̄ graui scandalo fieri non possit.

ꝛ Utrum per petras pctm̄ luxurie ⁊ statim post
hoc penitens ⁊ cōfitens possit licite eodem die
celebrare. Nō licz sed abstinere debz ad min⁹
per. xliij. hōas. v̄l supra dicitur est articu-
lo. ij. de polluto pollutione nocturna.

Resolvens. vij. dubia q̄ occurrūt circa ieiuniū
sobrietatem ⁊ somnū ministri celebraturi.

Arti. iij Utrum sacerdos non ieiunans possit contere
et celebrare.

Dubiū. i. Duplex en ieiuniū vnū est ecclesie quo si quis
vnā cōmestionē vni⁹ diei hō trāsgridit et hoc

Solutio. nō soluit p̄ sumptionē medicie vel alioꝝ q̄ nō
nutriūt dūmō ī pua q̄titate sumant tale ieu-
nium nō sufficit celebrāti. Aliud est ieiunium
nature quod est priuatio cuiuscūq̄ suscepit in
stomachū vel viā ad stomachū per modum cū-
bi vel potus siue nurriat siue nō: vel per se vel
cū alijs suscepit dicimus a p̄cipio diei a quo
qs̄ dicef ieiunus hoc mō est a media nocte Et
tale ieiunium requirit ad celebrātem vnde si
quis nō sit hoc mō ieiun⁹ q̄uls possit conficere
⁊ celebrare tñ non dz quia grauiter peccaret.
Et ideo cū qs̄ ē p̄lyres missas eodē die celebra

23
(12)

ij
turus nō debet sumere ablutionis vinū nisi in
ultima missa vt ⁊ inferi⁹ circa resolutionē in
ultima dubij arti. v. hui⁹ capituli diceē quid
agendum si quis post missam inceptā recorde
tur ieiuniam soluisse

Solutio. Si recorderet ante psecrationē tuti⁹ est q̄ cesset
nisi graue scādalu⁹ teneat si post cōsecrationē
pcedat ⁊ perficiatur nō obstante quod non sit
ieiunus: quia pcepta de perfectione sacramē
ti maius est q̄ pceptū q̄ a ieiunis sumatur.
iii
Qtrū transglutians reliquias q̄ post comestio
nem in ore remanserunt possit celebrare.

Solutio. Si casualiter transglutiantur non impediūt
celebrationem: q̄ nou tra iūciuntur per modū
cibi vel potus sed saluē cui pmisset si vero su
diose id fiat abstinendum est.

Dubi. iij Quid si quis gargarizando vel os mūdando
parum aque aut vini transglutiat.

Solutio. Sicut in dubio precedenti.
Si quis tarda hora comederit vel biberit
nondā digesserit ⁊ vtrū ei liceat celebrare.

Solutio. Si ex hoc non reddat nullum indispositus ad
debite celebrandū licet. Si vero hoc multum
perturbet et indisponatur tutius est vt absti
neat. **En** dicit glo. circa cano. Nichil. vj. q. i.
Si quis etiā ante mediū noctis comederit et
adhuc sentiat eructatiōes q̄ cib⁹ nō est dige
stus q̄ dñi sentiet cibū abstiebit a celebratiōe
Utrum patiens vomitum vel iam passus licē
te celebrare possit.

Solutio. Si quis ex infirmitate sustineat illā passionē
abstinere debet quousq̄ sanetur.

B iij

Capitulum

vi

Solutio: Quid si per totā noctem nō dormiuerit sicut in precedenti dubio. Dicit enim glo. confite- rit de actu et vinolento qui in taberna perno- ctauit ⁊ altera die nulla premisa dormitiōe celebrauit q̄ non videtur ieiunus sed p̄sus celebrasse p̄pter indigestionem. Et glo. circa can. sacramenta de con. i. Ieiunius inquit di- co celebrata digestionē.

Arti. v.

Resoluens. v. Dubia circa celebratiōis absti- nentiam eiusdem q̄ frequentiam occurrētia

i

Solutio. Atrum liceat sacerdoti oīno a celebratiōe ab- stinere si sacerdos p̄ sentētia ecclesie sit ordi- s executiōe priuatus vel ex debilitate aut egrī- tudine fact⁹ sit impotēs vel inept⁹ ad celebra- dū tūc nō tenet celebrare ⁊ si vero nō sit priuatus potestate celebrādi aut alias fact⁹ ipotēs vel inept⁹ tūc non licet ei oīno abstinere quin sal- tē teneri videat ad celebrandū in p̄cipuis fe- sti. Et maxime in illis diebus in quibus fide- les cōmunicare consueuerunt.

ii

Solutio. Atrum expediat sacerdoti vt frēq̄nter celebret si frēq̄nter sit ad celebrandum dis- positus ex- pedit vt frēq̄nter celebret. gratissimū enī sacrificiū illud est domino ⁊ magnas atq̄ me- morabiles hoc sacramentum virtutes habet

Dubium

Ideo per vtile est frēq̄nter celebrare ⁊ su- mere vt fructus eius sepius ac frēq̄ntius percipiatur.

iii

Solutio. Atrum liceat alicui quotidie celebrare. Circa vsum huius sacramenti ex parte cele- brātis ⁊ sumētis duo requirunt. Prīmū de- siderium coniunctionis ad xpm quod fuit p̄ amorē. Sc̄z ⁊ reuerētia q̄ p̄tinet ad tiorē p̄s

secundum

24
(43)
muz isto incitat ad quotidianā hui⁹ sacrificii frequērationē scđm vero trahit. An si qđ ex pimentaliter cognouerit ex quotidiana celebratione feruore amoris augeri ⁊ reuerētia non minus talis quotidie celebret vt quis autē senserit qđ quotidianā frequērationē reuerētiā minuit feruore non multū augerit ille interdum abstineat vt cū maiori reuerentia et deuotione postea celebret.

iiii

Solutio.

Atroz qđ si disposit⁹ vt laudabiliter possit celebrare possit etiā laudabiliter ppter sacramēti reuerentiā abstinere meli⁹ ac laudabilis faciat a celebrationē abstinēdo qđ celebrādo vt celebret qđ qđ abstineat. Nā ex celebratione multos fructus hui⁹ sacramenti percipere pōt vt patet ex resolutionē secundi dubij precedentis qbus abstinēdo priuaf. Celebratio pter ea ex charitate pcedit abstinētiaz verbo ex timore vt patet ex resolutione tertij dubij. Haritas autē timori preferit. Nec validū ē qđ abstinēs se putat postea melius fore dispositus qđ fieri potest vt minus fiat disposit⁹ incertus est etiā si vnqđ deinceps sic celebratur. Nam celebrando assequat aliquā gratiā specialem quā abstinēdo nō contingit vnqđ fortassis recuperare.

Dubi. v.

Solutio.

Atz liceat alicui ptes missas vno die celebrare. In die natiuitat⁹ dñice pōt qđ tres missas celebrare vt habet de ce. mis. psululisti. Addūt doctores. iij. casus necessitatis in quib⁹ pōt qđ duas celebrare. Primus est cū in die festo occurrit necessitas vt pter missas dei dicat

Capitulum.

missa pro defunctis. Scđs casus est cū necessitas infirmorū exigit vt viaticū pro eis ꝓ secretis Tertius casus est cū superueniunt peregrini aut occurrunt nuptie celebrationē exigentis. Quartus casus ē cū ꝓpter defectū sacerdotum vel paupertatē ecclesiarū vni sacerdoti plures ecclesie cōmendantur: alias nō licet nisi vnicā in die celebrare vt h̄r de conse. dist. i. sufficit. Hoc autem cauēdū est cuz quis plures missas vult celebrare ne ablutionem sumat nisi in vltima vt sic ieiunus permaneat et celebret.

Capitulum. iii. de dubiis

Articulus .i. ca locū celebrandi occurrētibus. ij. ꝓtinet articulus Resoluens. v. dubia circa locū celebrandi. (los. di. communē videlicet ecclesiam incidentia.

Quis sit locus cōmunis debitus et conueniēs ad celebrandum missam.

Regulariter sola ecclesia consecrata.

Solutio. Antrum ne nūis possit licite quādoq; extra ecclesiam celebrare.

Solutio. Potest de licentia epi vel superioris dñmō habebantur necessaria ad celebrationē requisita. Quid si in regione aliqua nō inueniatur ecclesia consecrata ꝓpter destructionē ecclesiarum vt si quis sit in itinere cōstitutus ꝓsertim in vna legatione vbi nō pōt habere ecclesiam vlt ꝓstitutus in exercitu honesto vel alio cōsimili occur-

Dubium Antrum ne qđ possit laicū in ecclesia (rēte casu) celebrare etiam sine licentia epi.

Solutio. In talibus casibus ꝓt si habeat ibidē cetera necessaria requisita ꝓt ei celebrare sub diuino vt tēto. Antrum in mari vel fluminibus ꝓt qđ nauis (rio.

frequentur agitantur liceat alicui celebrare.

Solutio. Nullo mō d3 pp periculū effusōis sanguinis.

v **Atrū** i oi loco psecrato liceat celebrari mīā

Solutio. Non: si em locus sit interdictus siue a iure vt si sit pollutus sanguine vel semine siue a iudice videlicet per sententiam interdicti latā cōtra locum nō habet ibi celebrari. Et facies cōtrarium in hoc casu incurrit irregularitatem.

Arti. ii. Resoluens sex dubia circa locum proprium. scilicet altare occurrere possunt.

i **Utrum** in ecclesia vel alibi possit quis licite celebrare super aliquo alio q̄ altari.

Solutio. Non licet nisi super altari vel fixo siue stabili vel portatili siue viatico q̄ potest poni super mensam vel arcam vel aliud huiusmodi.

Dubi. ii. Quale debet eē altare sup quo celebrare ē?

Solutio. Altare debet esse lapidem consecratum integrum non enorme factum.

iii **Quibus** altare debeat eē cooptū et ornatum.

Solutio. Quab' pallis et corporali cōsecratis de ligno puro factis nullo colore tictis sed totaliter albis mundis et nitidis.

iiii **Utrum** semper liceat sacerdoti super quolibz altare consecrato celebrare.

Solutio. Non: nam postq̄ ep̄s super aliquo altare celebravit non licet illo die altari sacerdoti super illo celebrare nisi licentia ep̄i.

Dubi. v. Quantum debeat esse altare portatile vt sit aptam celebrationi super cōficiendi.

Solutio. Am esse debet vt possit recipere pedem calicis et hostiā et q̄ sacerdos manus sup ipsum et hostia tenendo conuenienter cōsecrare possit.

25
(74)

Capitulum

vi.

Solutio.

Quid si sacerdos aliquod de predictis redisti mittat/ utrum se3 consecret celebrando. Si obferuet alia ad consecratione necessaria cosecrat sed tñ grauiter peccat scienter obmittēs

Capitulum quartum.

de dubijs occurrentibus circa tēpus cōgruū quo celebrari debet duos hñs articulos.

Arti. i.

Resolues. iij. dubia occurrentia circa tēpus celebrandi commune videlicet diem.

Utrum indifferenter in nocte et die liceat ali cui missam celebrare.

Solutio.

Non licet regulariter nisi in die hoc eī sacramētū ad tps grē ptinet qđ per diem s̄gnificatur. **Unde** ⁊ saluator dixit. **Ne** oportet operari donec die est celebrare

Utrum ne aliquando liceat in nocte: solum in duabus noctibus licet. videlz in nocte natiuitatis xpi: ⁊ in nocte resurrectionis dominice.

iii

Solutio.

Utrum an liceat quicqz ante initium die celebrare postulet vt si contingat aliquem infirmari ad mortē ⁊ nō habetur hostia consecrata pōt sacerdos celebrare et consecrare.

Secundus casus si episcopus sit in itineratione tūc pōt ab die celebrare vel facere celebrare coram se.

Tertius casus si qđ habeat dispensationez ab ipso vel superiore vt possit celebrare ante diē alius non est tutum nisi aliqua rationabilise vrgens necessitas superuenerit.

Ubi. iij

Quid si quis celebraret credens diē incepisse et tamen nondum inciperit.

Solutio.

Qz qđ parum distat nihil distare videt talis

Capitulum v.

excusatur precipue si deuoto huius exposcerit
Resoluens tria dubia que se offerunt circa tem-
pns celebrandi proprium scilicet horam.

Qua hora dici liceat missam celebrare

Missa sollēnes siue publice scdm canones tri-
bus horis celebrari dnt: videlicet hora tertia
in dieb⁹ festiuis: hora sexta in profestis dieb⁹
et hora nona in dieb⁹ ieiuniorū. In hoc tñ ob-
seruāda videt deberi psuetudo regiōis vel re-
ligionis. **Pr**imate vero missa celebrari potest
principio dici vsq; ad horam nonam hoc est
vsq; ad meridiem.

Quo tpe sumēdū sit pncipiū diei.

Principiū diei nō est accipiendū ad ascēsus so-
lis super nrm horizontes: sed ab illa hora qua
radij solares incipiūt illuminare nrm emisphe-
riū qd dicitur pncipiū aurore et icpnt vna ho-
ra et quita pte hore aq; corporale solis ortum

Quid si qs celebrādo nō obseruet tps debitū

Si obseruet alia ad cōsecrationem necessaria
cōsecrat sed tñ si ex cōtēpta vel scienter tps de-
bitū nō obseruet: mortalit peccat faciēs cōtra
cōstitutiones et psuetudinē gñalē eccle romane

Capitulum. v. de dubiis q

incidant circa materialia exteriora q; ad or-
natum vel congruentiam celebrationis requi-
runtur tres articulos comprehendit

Resoluens. v. dubia q; circa vestes et indumēta
sacerdotalia insurgunt.

Utrum sacerdos celebraturus specialibus de-
beat indui vestibus.

86
(15)

- Solutio** Sic congruū est esse ut quib⁹ sacerdos v⁹ fuit in sua ordinatione etiā v⁹at in celebratione. Et q² in susceptione ordinis specialibus vestib⁹ idur⁹ fuit: iō 2 talib⁹ v⁹ d³ i celebratione.
- ij.** Quot 2 que sunt huiusmodi vestes.
- Solutio.** Simplicium sacerdotum sex sunt indumenta. scilicet amictus siue humerale alba cingulus manipulus stola et casula.
- Sub. iij.** Utrum requiratur q² sint benedicta.
- Solutio.** Sic debent enim esse sacrata et honesta nec gl⁹ vs⁹ bus q² ecclesiasticis et ideo dignis officijs depuranda.
- iiij.** Utrum celebrans absq³ vestibus et indumentis benedictis efficiatur irregularis.
- Solutio.** Non quia inuenitur hoc in iure positum. veruntamen sciēter vel ignorātia crassa hoc faciens grauit⁹ peccat.
- v.** Utrū nec ratio req²rat⁹ q² tales vestes 2 idu mēta cetera q² correq²sita fuit mūda 2 nitida sic. Nā vt hēt⁹ in ca. reliqui de custodia eu charistie clericis precipi⁹ vt ad oratoria vasa palle. corporalia: et vestimēta mūda 2 nitida cōseruent. Quot autē p⁹cipitur iperā⁹ et quod imperā⁹ necesse est fieri. Si non fiat pena h⁹ vt hēt⁹. xiiij. q. i. p⁹cipitur. ve igi⁹ illis q² maiorē curā adhibēt vt lithēamīa vel prophu dor est dicere femoralia sua sint mūda 2 nitida q² ea sup quibus locari 2 tractari debz sc⁹ crati: im: m 2 mundissimū corpus iesu xpi.
- Arti. ij.** Resoluēs. iiij. dubia q² circa vasa ad celebrā⁹ dum oportuna occurrunt.
- Dubi. i.** Utrum ad celebrationem missę requirantur aliqua si vasa specialia.

27
(16)

Solutio. Sic portio rōne q̄ vestes speciales ppter cozpus r̄ sāguinē xpi vt decēter et reuerenter ibi

ij. Quot et q̄ sunt huiusmodi vasa . (p̄nt locari

Solutio. Duo q̄ necessaria requirūt . s. calix et patena

Subi. iij. De qua materia debeant esse vasa ista.

Solutio. Hec vasa debent esse de auro vel argēto: nisi paup̄tas obstat i quo casu sufficit q̄ sint de

iiij. Atrū requiratur q̄ sint consecrata (stagno

Solutio. Sic forciā ratiōe q̄ vestes propter causam superius expressam

Arti. iij. Resolueus octo dubia occurrentia circa circūstantias et alia exterriora requisita.

Solutio. Atrū liceat alicui sine lib:ro misali celebrare

ij. Nō licet alicui etiā si oīa memoriter sciret.

ij. sed dz habere librū in quo admīn: r̄ i s̄adicē da cū canone cōtineatur ppter periculū erro-

ij. ris q̄ ex obliuione vel distractione p̄rigere pōt vtz liceat alicui sū ignesū luie cade celebrare

ij. Nō lz in lege enī scriptū est ignis i altari meo semp ardebit qd̄ i celebratiōe hui⁹ sacramenti maxime obseruandū est vbi ille immolatur

ij. tractatur et sumitur q̄ est candor lucis eterne.

ij. et qui venit ignem mittere in terra r̄ c.

Luc. xij. vtz sacerdos sol⁹ nullo p̄nte licite possit cele-

ij. **Solutio.** Nullo mō lz s̄ admīn⁹ vn⁹ dz esse p̄ns (bare q̄ sacerdoti celebrāti misstret r̄ i p̄sōa ee cl̄eyl

iiij. Cui⁹ cōditionis r̄ quali (toci⁹ populi r̄ndēs talis debeat ee misstras. Misstras dz ee masculus r̄ cleric⁹ aut saltē sciēs misstrare celebrāti

Solutio. r̄ndere r̄ si fuerit. p̄les misstrantes d̄nt ēt hmōi p̄ditōi ee vt notat i casu hoc quoq̄ dictō di. i.

Capm. vi.

et in glo. ibidem. Unde patet q̄ nulli femina etiam si sancti monialis fuerit licitum est ad missam celebrare.

v Quid si ministrans aliqua cū vel occasione recesserit de altari di mirtēdo celebrāte solū reuersus? tñ vtrū celebrans debeat p̄cedere in missa vel cessare donec ministrās redeat.

Solutio. P̄cedere debet quousq̄ aliquid occurrat i quo indigeat ministerio ministratis.

Dubium. Quid si ministras recedēs non reuertat̄.

Solutio. Sacerdos celebrās necessitati cōpulsus vicez ministrantis suppleat.

vii Quid de sacerdote icluso v̄ heremita ⁊ solitario an sez solus celebrare possit.

Solutio. Si ei nō suffraget copia ministrātis sol⁹ celebrare pōt ali⁹ sec⁹ vt notat̄ i glo. circa solutio nē quarti dubij p̄cedentis allegata.

viii Quid si quis omittat aliquid predictorum q̄
Solutio consecret scienter tamen vel ex ignorātia crassa omittens grauit̄ peccat vt etiaz circa sup̄p̄torā dictum est.

Capitulum sextum de du-

bjs q̄ occurrūt in ceremoniis consuetis obseruādis in missa ⁊ circa eam tam agendis q̄ in dicendis tres includent articulos.

Arti. i. Resoluens. x. dubia q̄ oriuntur circa agēda ⁊ dicēda ante missam.

Dubiū. i. An celebraturus missam aliquid specialiter agere debeat ante missam.

Solutio. Si cū em̄ oē q̄d agere intendimus p̄ studium considerationis p̄uenire debeamus vt sic ad

quod agendum est paremur maxie decet ut fiat
circa hoc dignissimi officii ne quis imparatus
accedens iudicium sibi manducet et bibat.

Pre requiritur ita quoque debita ac sufficiens pre-
paratio sacerdotis qua ita efficiatur dispositus
et idoneus ut digne ad celebrandum possit ac-
cedere. Unde et scriptum est. Ante orationem
prepara animam tuam.

ii.

In quo consistat debita et sufficiens prepara-
tio sacerdotis celebraturi.

Solo.

Preparatio illa consistit in debita et sufficienti
conscientie mundificatione et ordinatione quam pre-
quirunt debita superiorum probatione id est dilige-
nti conscientie sue examinatione secundum quod apostolus
Corinthios monet ita scribens. Probet autem
se ipsum homo. etc.

Et ita ex toto tria in genere probatio
quod ad debitam sufficientem purgationem conscie.
et dignam probationem scilicet. adornatio.

iii.

Qualiter et in quibus quis seipsum probare et exa-
minare debeat.

Primo et ante omnia debet cum diligentia conscie-
ntiam suam discutere et examinare presertim prima
confessione debite facta. Si interea ne incide-
rit in excommunicationem irregularitatem vel sus-
pensionem aut aliquid aliud huiusmodi impe-
dimentum. Secundo diligenter prospicere de sine
interea aliqua mala presertim mortalia commise-
rit. siue aliqua bona ad qua obligatur omise-
rit vel negligenter persolverit. Tertio, si aliqua
hominum fuerit an ex toto corde de istis doleat
et ea propter deum que offendit detestetur. Quarto a

Capitulum

habeat firmū ppositum emendādi vti qz suāz
ab oibus mortalibz cauēdi ī futurū ppter deū
Quinto an intendat oīa confiteri an accessum
ad celebrationē z iuxta arbitriū pfeſſoris pro
eis satisfacere. **Sexto** utrū habeat rectā fidez
cū debita intentiōe z ornatu ad debite z Deo
te celebrandū. **Septimo** an debitā diligentīā
in discutiōe et examinatiōe p̄dictoz adhibue
rit. **Hec** diligēter aī aduertant sacerdotes cō
cubiari lusoꝛes: crapuloſi: ebriofi: et alij p̄simi
les ī dānabili statu veniens. **Pensant** qz stu
dio qualiter ad celebrandū accedāt et que eos
xltio diuino expectet.

liii. Quāta requiratur diligentia ī examinatione
predicta vt sufficiens reputetur et debita.

Solutio. Tanta requiratur q̄tā q̄s faceret ī magno et ar
duo negotio: pro magna et ardua re lucranda
aut graui icō modo vitādo: iuxta possibilitatē
humane fragilitatis. **Nō** si quis hmōi diligē
tiam ī cōscientie sue examinatiōe non fecerit
idigne ad istiꝝ sacramēti celebrationē at q̄sū
ptiōnē accidit qz ī preparatꝝ et ita dñici cor
poris et sanguinis reus iudicabitur.

Quō q̄s possit eē aut fieri certus qz debitam z
sufficientē diligentīā īp̄facta discutiōe fecerit

Dubium Ex quo hic nō requiritur euidēs certitudo cū
illa absqz diuina relatione haberi non possit
sz erigit solū certitudo moralis siue ciuilibz si
cut in alijs agilibz humanis pōt q̄s ex p̄ba
bilibz cōiecturis post examinatiōē de debita
diligētia factā sat scirez certꝝ eē an debitā
diligētiā fecerit vel nō fecerit ī discutiōe pro

Sexum.

cedentium et hoc sufficit quemadmodum etiā
dictū est supra capitulo. ij. articulo. i. ij. de cer
titudine essendi absq; peccato mortali.

vi.

Solutio. In quo consistat debita et sufficiens conscien
tie purgatio.

29
(18)

Talis consistit post debitā examinatōez factā
in pctōz presertim mortaliū z alior impedimē
torū si que per discussionē iuuēta fuerit totali
et oī moda remotione vel expulsione. Ad quā
expulsionē tria p̄cipue requirunt. **Primū** est ve
ra et p̄fecta cōtritiō z pctōz de testatio p̄ quā
q̄s deo q̄ offendit recōciliatur scōz est pura z
integra confessio. **Tertiū** ē recta ac debita ac
solutio. Nō em̄ sufficit q̄ accedens ad celebra
dū sit p̄ contritiōē recōciliat⁹ deo/ sed exigi
tur q̄ etiā si recōsiliat⁹ ecclie: vt digne susci
piat sacramētum v̄ritatis ecclie q̄bit p̄ abso
lutiōē q̄ p̄ requirit cōfessionē: et ideo si quis
post mortale cōmissam q̄tūcūq; contrit⁹ fue
rit accedat ad celebrandū absq; confessione z
absolutiōe mortaliter peccat: nisi occurrat ca
sus qui in dubio sequenti tangetur.

vii.

Quid agendum si quis non possit habere con
fessionem confessoris.

Solutio.

Si possit absq; scandalo differre celebra
tiones differat quousq; habuerit cōfessorē si vero im
mineat scandalū nisi statī celebret tūc enim de
bita contritione et volūtate p̄tendi t̄pe oport
uno celebret vt scandalū em̄tet si tñ ex negli
gentia sua desit cōfessor: quē h̄ere potui. S̄t si
debitā diligentia fecisset specialiter peniteat
quib⁹ ornamentis p̄scia celebraturi debeat eē
adornata vt digne et debite possit celebrare

dubi. viii

Capitulum.

Solo. **N**ecessarium est ut digne celebratione et sufficienti conatu ad debite reuerenter et digne celebranda. **N**ecessum est etiam ut decoratus sit humilitate castitate iusticia et ceteris virtutibus que per vestes sacerdotales significantur.

ix. **A**trius celebraturus teneatur dicere horas canonicas ante missae celebrationem.

Solutio. **T**alis ad minus dicere tenetur ante celebrationem matutinas alioquin mortaliter peccat. **A**d alias autem horas canonicas non tenetur ante missam sub peccato mortali nisi aliqua specialis constitutio vel approbata consuetudo eum ad hoc obliget. **N**ichilominus congruum videtur ut etiam per immissione celebrationem dicantur. **I**n ceteris attendenda est consuetudo ecclesie cathedralis vel religionis cuius est pars subditus.

dubi. x. **A**trum sint aliqua alia specialia dicenda vel agenda ante missae celebrationem et celebraturus.

Solutio. **I**n hoc attendenda est consuetudo diocesis vel religionis sue secundum quam si aliqua alia premitur que ad decentiam reuerentiam et deuotionem deferuntur decet ut ita obseruentur. **U**bi ubi consuetum est ut dicantur ista psalmi. **Qua dilecta. Benedixisti. In elina. Credidi. et De profundis. cum quibusdam precibus et collectis: vel etiam quosdam psalmi et orationes ad lotionem manuum et inductionem sacrorum vestium et ad accessum ad altare non sunt ista celebraturus omittenda vel pretermissa. **S**olet etiam premittere confessio generalis publica: et osculatio altaris a presbyteris quosdam thurificatio precipue ante missas solennes que suo modo etiam sunt obseruanda**

Arti. ii. Resoluens. xxiij. Dubia occurrentia circa dicēda et agēda in missa modū q̄ dicendi atq̄ agendi que s̄nt dicenda ⁊ agenda in missa et quō. generaliter illa dicenda et agenda sunt ⁊ eo mō que et̄ cōm q̄ ordinatio ac consuetudo diocesis vel religionis celebrātis, obseruat

ii. **Utrum** sacerdos in missa debeat vel possit aliquid aliud dicere q̄ in libro missali cōtinet.

Solutio. Magis expedit quod nichil aliud dicat p̄t: tamen cogitare aliqua deuotionem excitātia Si igitur affectum habeat ad aliqua dicēda pertranseat illa cogitando atq̄ meditando.

iii. **Utrum** verba canonis debeant dici secreta si cut orationes in missa que secreta vocantur. sit p̄pter multas cās quas nō op̄ est recitare

Solutio. **Utrum** cetera preter canonem ⁊ secretam vel secretas si plures accipiuntur debeant alta ⁊ audibili voce dici Ita expedit fieri Non enim

iiii. absq̄ causa rationabili ecclesia fecit distinctionem inter canonē et alia dicenda per hoc namq̄ excitatur et edificatur astātes vt ap̄s.

Si tñ solus ministras astet q̄ fortassis postea sit quosdam religiosos psuetū est celebraturus: et sub ministratioe se aliquantulum recolligat meditādo nō videtur hac de causa necessariū

v. d̄tñ nichilominus consuetudo loci obseruari **Utrum** in memorijs viuorum et mortuorum debeat aliquorum fieri nominatio.

Solutio. Non ē necesse si tñ celebrans ex noiatione eorū sēsiat deuotionē augeri poterit nosare ca uēdo nichilomin⁹ p̄lixitatē propter astantes

vi. vtrū sacerdos cupiēs aliquorū noiatim habe

Capitulum.

Solutio. memoriā possit ante celebrationē hoc facere.

Repedit vt ita faciat p̄fert si publice ⁊ coram multis sit celebratur⁹ vel sit multorum noīatā memoriā hēre velit sicut etiā expedit vt celebraturus habēs desiderii dicēdi vel meditandi alia speciali p̄ deuotione maiori excitāda circa sūptionez sacramenti hoc faciat ante celebrationē vel etiā sub celebratione si missa in

Dub. vii.

Solu.

notis cāte⁹ ⁊ ipsis aptū ad hoc habeatur.

Atz redra⁹ attētio celebrātis circa dicēda ⁊ agēda quēadmodū nō necessario requir̄ actualis intētio vt sup̄ius. c. iij. arti. iij. circa reuolutionē tertij dubij dictū ē. Ita etiā ⁊ necō requir̄ actualis ⁊ cōtinua attētio virtualis tñ sp̄ ē necessaria. Est at̄ virtualis attētio q̄dā relicta ex actuali attētiōe p̄ma si intētiōe siue p̄posito p̄seuerādi in tali attentione actuali.

Et hec etiā sufficit nisi intēripanē p̄ actuales attētiōē sibi p̄ria siue voluntaria p̄uersionez vel euagationē ad alia. Peritū studiosam diligētiā adhibere d̄z celebrāsvt actualem attētiōē retineat ⁊ ne de alia distrahā qm̄ si q̄s debitam diligentiam nō adhibeat a pctō nō potest excusari.

viii

Solu.

Quā ad debite ⁊ digne celebrandū requirā⁹ deuotio in celebrante.

Deuotio duob⁹ mōis pōt accipi. P̄mo p̄ voluntate p̄ m̄pte tradidit se ex dilectiōe ad ea q̄ p̄tinet ad deū famulatū. Sc̄do p̄ feruore dilectiōis q̄mēs cū q̄dā suauitate ⁊ delectatiōe eleuat ad deū ⁊ sc̄dytrū q̄s modū duplex pōt eē deuotio q̄dā em̄ ē actualis qm̄. s. actuali volūtas p̄opte se tradidit diuino obseq̄o vel mēs.

Sextum

31
(20)

actualiter feruet in dilectiōe: alia ē virtualis
vt cū exactualit̄ p̄ua deuotione reliquit̄ que
dam virtus q̄ ad act̄ s̄q̄ntes cōcurrit. Circa
actualē deuotionem duo sunt considerāda. s.
deuotio ipsa ⁊ conat̄ ad acq̄rēda eam. Circa
officiū etiā m̄se tuo atrēdēda sunt. s. m̄se
celebratioz ad celebrādū debita p̄paratiōe
sacerdos ita p̄ celebratur̄ in p̄paratiōe cir-
ca examinationē ⁊ p̄bationē suū p̄p̄s tenetur
habere deuotionem primo mō dicā actualit̄
hoīs em̄ preparare animā. De hac deuotione
videt̄ eē intelligēda glosa. i. corin. xi. dicens.
Indignus est q̄ nō deuota mōte accidit ad eu-
charistiā: ad deuotionē vero secūdo mō dictā
actualiter h̄idā nō tenet̄. Ille em̄ seruoꝝ dile-
ctiōnis a dñō gratuite datur. Unde aliq̄n de-
siderat̄ dari denegatur vel dat̄ subtrahit̄:
alicui sc̄dm q̄ dispositiō eius meretur̄ vel sa-
luti sue dñs nouit expedire. Verūt̄ amen cele-
braturus tenet̄ toto conatu illuz seruoꝝ dēsi-
derare ⁊ possibili diligētīā adhibere faciēdo
totū quod in se est vt sibi detur nitendo oēm
temporem; distractionē et euagationē mēt̄is ex-
pellere ⁊ si aliqd̄ hui⁹ modi occurrat celebra-
re non tenere hoc em̄ faciēdo nō cesset̄ indig-
nus sed sufficiēt̄ deuotus accedere. An̄ si p̄-
tūc ille seruoꝝ ei nō detur nō debz p̄pter hoc
a celebratiōe abstinere s̄ absq̄ scrup̄lo cele-
brare. In ipsa autem celebratiōe nō requi-
ritur de necessitate deuotio actualis. prius ac-
cepta: sed sufficit ⁊ etiā requirit̄ virtualis ex-
actuali p̄cedēte relicta: lz etiā nō req̄r̄ actualia
Us deu otio: sc̄bz dicta. eo q̄ nō ē i libra p̄tate
C. iiij

Capitulum.

nostra requirere tibi et sufficit desiderium esse possibile cognatum actuali ad requirendum illam deuotionem ita quod celebrans faciat quod in se est cor sursum eleuando prout et ipse astantes excitat et hortatur tunc dicit sursum corda. Circa quod dicit presbiter scianus papa ut hec habetur de consuetudine di. i. quando Ideo sacerdos prelatione premissa parat fratrum mentes dicendo sursum corda: deus respondet, plebs habemus ad dominum ad mouetur nihil se aliud quam dominum cogitare debet laudat contra aduersarium pectus et soli deo pateat: nec ad se hostem dei peruenire patiatur hec tibi: uerum celebrans deat stare capite de cooperto sic ut habetur de consuetudine di. i. ca. nullus nisi occurrat rationalis causa cooperendi unde si quis absque tali causa staret cooperatus grauius peccat ut habetur in eodem capitulo. Cuius quo debeat fieri ablutio post suspensionem sanguinis cum uino ut habetur ex parte de celebrando. si autem ratio inferri ultimo capitulo reddetur. Antrum sacerdos post missam inceperat licite possit desistere officium non perficiendo. Non potest nisi occurrat aliqua rationalis et sufficiens causa. Quid agendum si sacerdos post missam inceperat moriatum vel in talem infirmitatem aut debilitatem incidat ut non possit perficere. Si aliquod istorum contingat ante consecrationem non est necessarium quod missa per alium perficiatur potest tamen fieri si assit alicui sacerdos dispositus Et ille incipiat ubi prior dimisit quod si nesciat potest incipere a principio. Si uero aliquid predictorum contingat post consecrationem corporis et ante consecrationem sanguinis uel post consecrationem uerum

ix
Solo.

Dubi

Solo
xi

xii

Solu.

textum.

usq; tūc suppleri ⁊ p̄fici mīssa p̄ aliū dispositum. **S**i autē cōtingat hoc in prolationē verbo rū p̄secratiōis corporis x̄bis iā i parte p̄rio sciatis similiter p̄ficiat p̄ aliū que sc̄piat ibi **Qui** pridie. **E**t si illud p̄tingat in p̄secratiōe sanguis incipiat ibi. **S**imilitudo: sic etiā agē dum videtur cū dubitatur. **U**truz prior sacerdos inceperit verba cōsecrationis proferre ⁊ nō p̄fecerit. **N**ec reputādum est tūc fieri iterationē quia nō intelligitur iteratum quod ambigitur esse factum.

Quid agendū si celebrāti sanguis per nares erumpat vel fluere incipiat.

Posare debet reclinādo v̄s sedēdo donec fluxus cesset. **C**auere autē d̄z ne velles vel aliqua sacra per sanguinē conquinent recipiēdo illuz vel in aliquo vase vel paniculo put discretiōs sue, melius puenire videtur si autē ille fluxus restringi non, posset ne q; sacerdos officiū perficere, tūc agendū ē vt in casu dubij p̄cedētis. **Q**uid sacerdos omittat aliquid vel aliqua d̄ dicendis vel agendis in mīssa.

Si obseruet ea q̄ necō an cōsecrationē requirunt cōsecrat: sed tñ grauer peccat sc̄ienter omittat aliquid notabile ex institutione siue consuetudine ecclie ad hoc officium requisitum vt pupa mīsse introitū. **E**pistolā uāgelii vel aliud huiusmodi si autē aliqd̄ modice reputatiōis vel ex negligētia aliquid omittat min⁹ peccat. **D**iligētissime tñ cauere d̄z ne p̄tingat **R**esoluēs. iij. dubia q̄ occurrūt circa dicēda agenda ⁊ cauenda post mīsse celebrationem.

Dubi. ii

vt p̄ alif a liq̄ sit dicēda p̄ mīsse celebratiōes

32
(21)

xii

xiii

Solu.

Solu.

Capitulum

Sic primo nā q̄ et oīa dicende sunt corde et ore debite et deuote gratiarū actiōes. Cū em̄ vt et ipse celebrās in prefatione p̄testatur dignū et iustū sit at q̄ equū et salutare vt sempr̄ vbi q̄ dñō gratie agant: q̄ i illo loco v̄l tēpe nobis bñficia sua clementer largiri cessat dignissimū iustissimū et equissimū est vt hoc fiat post hui⁹ bñficij preceptionem et tanto diligentius at q̄ deuotius q̄to inter oīa bñficia hōi b̄a deo collecta illud vnū de maximis habeb̄. Nō solum aut̄ ideo gratias agere debet celebrans ne p̄pter ingratitudinē de tanto beneficio grauius iudicet a dñō sed et vt de tali gratias debitas exhibens portioꝝum beneficiorū dign⁹ efficitur et precipue vt ad crastinā celebrationē vel saltē spiritualem istius sacramēti sumptionē ad quam semper tenetur esse dispositus p̄paratioꝝ reddatur semper em̄ celebratio p̄cedens dispositio ac preparatio eē ad sequentem. Magis autem attēdēda est in huiusmodi gratiarū actiōe seruida cordis et uotio q̄ proluxa labioꝝum oratio.

fi

Solutio. An̄ post celebrationē aliqua etiam singulariter sint agenda.

Sic d̄ em̄ his q̄ celebrant in oībus timoritate virtuose et exēplariter se habere et in bonis occupationibus exercitijs salutaribus p̄sulationē et delectationem querere vt i meditādo p̄sallando orando studendo scribēdo legēdo docēdo et horas canonicas debite p̄soluēdo ita vt et diabolus nūq̄ eū ocio suo inueniat et ad futura dona par actor fiat que sūt sacerdoti post celebrationē cōuenienda. Maxime

Qubi. ii.

sextum.

Solutio. conhibenda est lingua ne loquatur leuia iuti-
lia scurrilia vel dolosa verba sic etiam visus
ne videat vana. Et suo modo sensus ceteri sunt
custodendi precipue etiam crapula et ebrie-
tas fugienda: ioci et ludi vitandiz vt hec faci-
lius fieri possit studendum: est vt dicit beatus
grego. vt semper animus in suo pōdere et vigore
seruetur ne postea cum fluxa cogitatio dissol-
uat ne vana leticia mentē subrebat: et lucrum
cōpunctionis anima per incuriam fluxe cogi-
tationis perdat.

(22)

iiij. **Arum** statim post missę celebrationē sit cō-
medendum vel bibendum.

Solutio. De iure nō dicitur fieri. Quā in canone: tribus de cō-
se. di. ii. dicitur. Si mane dñica portio editur vsq;
ad sextam ieiunāt ministri q; eā sumpserunt.
Et si tertia vsq; quarta hora acceperūt ieiunēt
vsq; ad vesp̄as. Sed de cōsuetudine hec ius
non seruatur ppter reuerētiam tñ tāti sacra-
menti dignum est vt cibo et potu abstineat do-
nec debite gratiarū actiones sint reddite et
ita etiam interea species sacramētis verissī-
milit̄ existimentur corrupte.

Capitulum. vi. de dubiis

occurrētibus circa materiam ad consecrādū
aptā videlicet panē et vini. vi. cōtinet ar. Re-
soluena sex dubia q; incidunt circa panē cōses-
crandum siue hostiam anteq; consecretur.

Arti. i.

Dubius.

Quis et qualis debet esse panis vt consecrat
et ex eo confici possit corpus christi debet esse
triticea aqua naturali confectus et azymus
id est non fermentatus.

Capitulum

ii

Quid agendum si sacerdos percipiat panem non esse triticum vel alia aqua quam naturali confectum aut fermentatum.

Solutio. Si aliquid istorum percipiat ante inceptionem canonis panem illum remoueat et aptum apponat. At sine alicuius repetitione procedat si post inceptionem canonis et adte verba consecrationis remoueat ut supra et canonem reincipiat hoc videtur tutius et conuenientius si post verba consecrationis panis: et siue ante siue post consecrationem sanguinis ante summptionem panis remoueatur ille panis et recipiatur aptus atque consecretur ut supra. Panis vero supra quas prolata sunt verba consecrationis reuerenter tractetur et sumatur a celebrante post summptionem sanguinis vel a ministrante si post summptionem illius panis et ante summptionem sanguinis recipiatur de nouo panis aptus et secretur ut supra atque sumatur non obstante quod ieiunium sit solutum per summptionem panis non consecrati quia preceptum defecione huius sacramentis maioris est ponderis quam preceptum quod hoc sacramentum a ieiunio sumatur si post summptionem sanguinis reponatur nouus panis aptus ut supra et nouum vinum et cum repetitione canonis fiat noua consecratio vtriusque atque summptione sacramentum maneat imperfectum si vero panis aptus et debitus haberi non posset ante consecrationem deseratur missa incepta.

iii

Solutio.

Quid agendum si panis appositus percipiat esse corruptus quia panis corruptus deest substantiam et speciem panis perdidit vel ex putrefactione vel vetustate vel alio humore quod percipi potest cum co-

tinuinas et solutur sapor odor color alia que ac-
cidētia mutata sunt ideo nō est panis neque cō-
secrabilis. Si ergo percipitur aliquo modo
rū circa pcedēs dubiū expresso: um agat etiam
eo modo quo ibidem dictum est.

Dubiū.

tiq.

Quid agendū nisi panis nō fuerit appositus
vel post appositionē ablatu et non percipitur
donec veniatur ad verba consecrationis.

Apponatur in illis aptus repetatur canon et
fiat consecratio illius.

Quid agendū si panis sit dispositus ad corrup-
tionē sicut notari potest ex aliquali mutatione
saporis vel odoris vel si hēat foramē vel frac-
turā aut ablata si aliqua particula vel nō sit
rotundus ut moris est: vel habeat aliquā macu-
lam aut alium defectum consimilem.

Solutio. Si aliquis istorū casū occurrerit et percipiat
ante consecrationē propter reuerentiā sacramē-
ti remoueat panis ille et apponat aliū aptū
si autē alius haberi non possit et cedat nichilo-
min⁹ in missa et perficiat nisi defect⁹ in pane
a deo notabilis fuerit et graue scādalu a stan-
tū tūmendū sit si pcedat si nō post consecratio-
nem percipitur talis defectus aut in ipsa cose-
cratione et cedatur et perficiatur officium.

Dubiū. An in aliquo casu sacerdos possit licite le-
gere vel cantare missam et nō consecrare panes
sive consicere corpus christi.

Solu. In nullo casu licet. grauius enim peccat pres-
byter criminofus qui se celebrare simulat et
non celebrat⁹ si celebraret. Proius itaque
falsa remedia sunt abijcienda que sunt ver-
periculis grauiora.

Arti. 11.

Colm.

Resolvens. viij. dubia q̄ occurrunt circa panē consecratum siue corpus xpi ante sumptionē.

Sol.

Quotiens sacerdos cōsecrās panē teneatur sumere

Quotiens sacerdos consecrat tenetur sumere

Non semper tenetur. **S**i enim sacerdos consecrat

plures hostias. p̄ viatico infirmorum referuandas

vel alijs. p̄ tunc dispensandas nō tenetur nisi

vnā sumere. si etiā aliquis sub missa incideret

in infirmitatē ubi imineret periculū mortis. nō

haberet alia hostia cōsecrata debet sacerdos

illā quam ipse sumptus erat totā diuidere &

partē infirmo dare. **S**i etiā post sumptionem san-

guinis & ablutionis reperiretur aliqua nota

bilis pericula hostie cōsecrate vel tota hostia

cōsecrata referuari debet & non pro tunc su-

mi vt infra tangetur.

Subl.

iii.

Quid agendum si deprehēdatur aliqua parti-
cule super corporali: palla: vel patena: que de
hostia cōsecrata sint resolute.

Solu.

Diligenter recolligantur & sumantur cum ho-
stia sumenda vel sanguine ante sumptionē ablutōis

iiii.

Quid agendum si propter frig⁹ aut aliam causā
accidentalem hostia vel pars eius ceciderit in
calicem de manu sacerdotis.

Solu.

Si tota hostia ceciderit nichil terandum est s̄
obseruatis ceteris obseruandis sumatur simul

cum sanguine. **S**i vero pars aliqua in manu re-
manserit frangatur illa & pars vna mittat̄ in

calicem & procedatur ulterius more conueto

Quid agendum si ceciderit hostia cōsecrata vel
pars ei⁹ sup̄ frā vel lapidē vel panū vel aliū simile

Solu

septimū

35
(24)

Statim reuerēter leuetur ⁊ repohatur illꝯ vbi
cecidit: perquiratur qꝯ diligēter si alique par
ticule de hostia resolute ibi remanserit que cō
similiter leuent. Deinde locꝯ vbi hostia iacuit
radatur ⁊ abrasa condurātur cinerꝯqꝯ in sacra
tio reponant. Et si locus non possit cōueniēter
stati radi circūsignetur ⁊ cooperiatur ne pe
dibus tāgatur donec cōmodora possit. Si ac
ro sup pānus vesicē aut aliud huiusmodi cecide
rit diligēter excutiat qꝯ illa vbi iacuit sup
co. porale vel patenā poterit in super lauari ⁊
aqua lotionis in piscinā mittit. Et vbi occurre
ret casus qꝯ sacerdos nō posset cōueniēter vel
si ne graui scādalo leuare vel si eēt piculū i mo
ra vt timeretur qꝯ a sal. brutum aut puer sume
ret vel pedibꝯ cōculcetur vel aliud huiusmo
di tūc deberet reuerenter leuari a ministrāti
vel alio etiam laico si non assit alius sacerdos
et porrigi ad manum celebrantis.

Dubi.

vi.

Solu.

Quid agendum si sacerdos casualiter tangꝯ
hostiā cū naso mēto barba veste vel alio hmo
Si noeabiliter teneri t ita vt verisimiliter
meri possit qꝯ aliqua pticula mīma hostie ibi
dem māserit adheres statim post sūptionē ho
stie vel ante si cōmode fieri possit fricetur cum
extremitate patene sup corpale illa pars nisi
mēti vel illius qꝯ facta fuit hostia. Deinde excu
tiatur corpale sup patenā ⁊ si aliquid vbi ap
pareat de hps̄ta sumatur vel mīrtatur icalicē
⁊ sumatur cū sanguine ⁊ nichlominꝯ pꝯ ablu
tionē digitorꝯ discrete lauetur vel humectet cū
digito eadē ps rei con. acte ⁊ abstergat cū pā

Capitulum .

- vii.** nculo absterfus quocalix abstergi solet si auz
veste aut alio cōsimili tetigerit exausia p̄s il-
la sup patenā vel corporale ⁊ agaf vt supra .
Solu. Quid agendū si hostia cōsecrata p̄vētū vel ali-
quo alio nō fuerit amota de altari ⁊ amissa .
Fiac diligentīssima perquisitio ad inveniendū
hostiam q̄ si inuenta fuerit reuenter repona-
tur ⁊ p̄cedatur in missa: si nō inueniri nō possit
s̄t accipiatur noua hostia: reincipiat̄ casū ⁊ nō
secres: deinde p̄cedatur modo consuetudo .
- viii.** Quid agendū si cū sumendū est sacramētum
corpus christi miraculose appareat sub specie
carnis vel puert̄ ⁊ el aliqua alia nōn conueniē-
ti humane refectioni .
Solu. In tali casu non est sumendū nec p̄pter hoc sa-
cerdos efficitur trāsgressor̄ p̄cepti quo mandu-
tur vt sacerdos cōsecrās sumere debeat conse-
cratū: q̄ q̄ miraculose s̄nt legib⁹ nō subdunt̄
- Arti. iij.** Resoluēs vii. dubia circa panem consecratuz
sue corpus x̄pi post sumptionē occurrentia .
Solu. Quid agendū sit si in sumptiōe sanguis rema-
neat pars hodie in fundo calicis .
Solutio. Lanendū est ne infundatur vinū vt auz illo su-
matur: q̄ si cum vino sumeretur ex quo vinuz
citius descenderet in stomachuz et perueniret
descēsū illius p̄tis hostie tūc iam solutū est
ieiuniū et ita sacerdos ieiuniis sumeret .
- Dubii.** Quid in hoc casu fieri nō d̄z cū aliud et facile re-
mediū haberi possit hoc videlz vt digito cōse-
cratio ducatur illa pars ad labiū calicis ⁊ in
de sumatur postea digitus fugaf ⁊ ablatur cū
vino: et illud etiam sumatur .

ii **Q**uid agendū si post sumptionem sanguinis
reperiuntur aliqua particule, siue reliquie resolu-
te de hostia

Solutio. Si certū sit q̄ resolute de hostia consecrata' z
reperiantur ante sumptionē ablutionis statim
sumantur. Si post sumptionē ablutionis reperi-
ent' z sit aliqua ita magna q̄ possit absq̄ pe-
riculo tractari z referuari tūc referuet' vsq̄ ad
primā celebrationē in qua cū hostia sumatur
nisi graue scandalū timeatur euenire ex refer-
uatione. Si aut' oēs sint a deo parue q̄ absq̄
periculo tractari z referuari nō possint tūc sumā-
tur: nō obstantē q̄ p̄us supra sit ablutio q̄ puā
diu sacerdos est in actu p̄fectionis sacramēti
et recollectionis reliquiarū quicqd̄ sit d̄z fieri
mor z incontinenti nullo actu cōttario / inter
medio id est quasi simul sumeret oīa an̄q̄ cen-
seaf nō ieiun'. Ubi etiā salutū eēt ieiunū nō
obstaret: q̄ p̄ceptū de p̄fectiōe sacramēti ma-
i' vt sup̄ paruit. Cautū tñ videt' vt an̄ ablutio
nē reliquie diligenter p̄quirant' z colligent'
atq̄ sumātur. Si vero dubium sit vtrum reli-
quie iste resolute sint de hostia cōsecrata vñ nō
p̄secrata agatur vt dictū est cū hac tñ gnali in-
tentione accōditione: si sint consecrate.

iii **Q**uid agendum si post sumptionē sanguinis
reperiatur aliqua hostia integra.

Solutio. Si certū sit q̄ sit cōsecrata z reperiat' an̄ sum-
ptionē ablutionis: statim sumi pōt vel referuari.
Sic etiā agendū est si sup̄manferit aliqua ho-
stia de eis quibus alij cōmunicauerunt.
Si post sumptionem ablutionis inueniatis Fres

Dubium Seruetur pro viatico vel in sequenti celebratioe sumatur. Si vero dubium sit an sit consecrata agatur eodem modo: cum hac tamen conditio ne si sit consecrata.

Solutio. Quid agendum si quis post sumptionem corporis christi statim patiatu vomitum.

Solutio. Reuerenter recolligantur species panis si discerni possunt: et reponantur in sacratio vel sumantur ob aliquo si saltem adsit aliquis ad sumendum de ipso: ab aliis nausae et ea in quibus ueritate fuerit species comburantur et cineres in sacratio recodantur.

Solutio. Quid agendum si quis post sumptionem ex infirmitate statim emittat species quod sumpsit.

Solutio. Recolligantur species et fiat sicut in casu precedentis dubij.

Solutio. Quid agendum si hostia consecrata et reseruata reperiatur putrefacta vel aliunde corrupta.

Solutio. Reuerenter tractetur et in sequenti missae celebratione sumatur post sumptionem sanguinis.

Dubium Si vero sumi non possit recondatur in sacratio.

Solutio. Quid agendum si hostia consecrata comesta fuerit mure vel alio bruto.

Solutio. Si animal illud statim apprehendi possit aperiat corpus eius et diligenter perquirat in ore et in testinibus si aliquid species inueniri possint quae inueniatur recolligantur et recondantur in sacratio. Corpus vero animalis comburatur et cineres similiter recondantur.

Art. iiii. Resoluens. xiiij. Dubia circa uinum priusquam consecratur incidentia.

Solutio. Quod et quale debeat esse uinum: ut sit aptum ad consecrandum.

Solutio. Debet esse vinū vitis de
vua exp̄ssū ⁊ ideo potest
hoc sacramētuz cōfici in

no

Dubium

I qua vinata seu
aqua supfusa sup
aceruos vuarum
post vinum exp̄s
sum quia nō est vs
nuz agresso id est
succo de vua i ma
teria exp̄resso.

Aceto.

Dalo graua toy

Vino cesarozum:

quia non est vinū

Vitis adhuc in

vua contentio qz non est exp̄ssum de vua vnde
magis habet rōnez comestibilis q̄ potabilis

Quid agendū si loco vini fuerit aqua vel ali
liquor positus em in calicem.

Solutio. Si sacerdos hoc percipiat ante consecrationē
panis et vinum habere n̄n possit missam de
serat imperfectam.

Si aut̄ vinū habere possit effondat priore li
quorē ⁊ inonat vinum cū aqua ⁊ cedat q̄ vlt
rius nichil repetendo: si vero p̄cipiat post con
secrationē panis ⁊ aū cōsecrationē calicis: vis
nū nō possit h̄e p̄cedat nichilontm̄ corp̄ xp̄i
sumēdo ab̄ q̄ sanguie ⁊ missā terminādo sed
si possit h̄e vinū effundat liquorē ⁊ sp̄aret ca
licē. vt supra ⁊ cedat q̄ ad p̄secrationē calicis

Incipiendo ibi simili modo nichil repetēs de
pri' lectis si aut̄ p̄cipiat hoc post p̄secrationē
calicis ⁊ aū sūptionē atq̄ diuisionē hostie. ⁊
effundat illud liquorē i aliō vas q̄ postea p̄p̄re
uerētā p̄boꝝ p̄secrationis sup̄ ipsuz p̄latorz

D. U.

Capitulum.

mittat i piscinā: iponat q̄s vinū aq̄ mixtū i ca
lice: quo facto accedat ad p̄secrationē sāguis
reicipiēdo ibi. **S**imilimō: r̄ deū. p̄cedat more
p̄suetudo: vbi verovinū h̄eri nō possz sumendū
est corp⁹ absq̄ sanguie: vt in casu p̄cedētī. **E**t
ita etiā i seq̄ntib⁹ agēdū est si vinū h̄i possit
sz ostia sit diuisa: ps missa i calicē tūc caute
trahat illā ptē r̄ reponat sup patenā r̄ liquorē
effūdāt i aliud vas quē postea sumat p̄ ablu
tionē vel i sacrario recōdat. p̄pter reuerentiā
hostie p̄secrate iposite i ip̄s. **D**eū iponat vinū
cū aqua r̄ reicipiat vbi pri⁹ p̄cedendo ad p̄se
crationē sāguis: et q̄ illa p̄shostie q̄ extracta
de calice nō p̄t bñ tractari. p̄pter humectatio
nē iō ca piat aliā ptē hostie nō humectatam r̄
cū verbis ac signis p̄suetis mittat i calicē p̄tā
vero humectatā sumat cū alia pte nō hume
ctata: et p̄cedet r̄ leri⁹ more solito si vero h̄i
ctū liquorē p̄cipiat post sūptionē corpis ante
tū sūptionē r̄ gustationē is̄i⁹ liquoris i debiti
tūc sicut pri⁹ extrahat ptē hostie missā in cali
ce et reponat s̄r patenā. et faciat cū liquorē vt
pri⁹. **I**mponat q̄s vinū cū aqua r̄ p̄secret sāgu
i nē reincipiēdo vt supra. **E**t vbi faciēda sūt si
gna sup calicē cū hostia anteq̄ d̄ r̄ etiā cū d̄ r̄
Pax d̄i. r̄ c. faciat signa illa absq̄ hostia su
calicē: i cētis p̄cedat more solito tandē s̄iat p̄
tē hostis humectatā r̄ postea sāguinē r̄ missā
p̄ficiat vt p̄suetū ē sz si liquorē illū sumē i cepit
et adh̄e i ore teneat vel p̄tī deglutierit dū mō
p̄shostie i calice remāserit emittat discrete ex
ore i aliū vas extrahat ptē hostie r̄ agat cū liq̄
re r̄ cētis vt i casu p̄cedātī: si autē ēt p̄tē hostie

Septimum

In os susceperit nō tñ trās glutierit discrete e
caute totū emittat ⁊ ore in calicē: Deinde extra
hat pte hostie v^l particulas ei⁹ si in pticulas
resoluta fuerit ⁊ faciat in ceter⁹ vt supra si ve
ro parte hostie cū liquore sumpserit tunc nisi
que scandalū timeat appōnda et alia hostia
cōsecranda ⁊ calix cū vino ⁊ aq̄ pparād⁹ ⁊ re
cipiendū ē a canone ⁊ vtrūq; psecrādū atq; su
medū: dñi s; si graue scādālū rīeat ex appōne
noue hostie tū solū pparet calix cū vino ⁊ aq̄
scipiat ab illo loco. Simili mō ⁊ pcludat euz
istis x̄bis hec quotiēscūq; feceritis i mei me
moriā facietis ⁊ statī sāguis sic psecrat⁹ sūat
nec obstat i ist⁹ casib⁹ solutio ieiunij q; pceptū
de perfectiōe sacramēti mai⁹ est q; pceptū de
ieiunio vt s. dictū ē In oib⁹ eē dictis casib⁹ cū
cautela ⁊ discretiōe agēdū ē vt q̄tū fieri pote
rit scandalā euitet. An neq; hostia neq; calix
iterato eleuari d; si pri⁹ facta fuerit eleuatio
Quid agēdū si i positū sit vinū corruptū q; vi
nū corruptū spēm vini atq; substantiā amisit
sicut mutatio accidentiū demonstrat ideo non
est consecrabile. Cum ergo percipitur esse cor
ruptum aliquo morum expressorum in pcedē
ti dubio agatur vt ibidem expositum est.
Quid agēdū si vinū nō sit i positū calici neq;
aliquis alius liquor sed dimissus sit vacuus.
q; cito pceptur imponēdū est vinū aqua mix
tum ⁊ vltorius pcedendū si aut vīnuz haberi
nō possit ⁊ fuerit ante consecrationem panis
unc mīsa deserata i perfecta si vero psecra
tio panis facta sit procedatur i mīsa vt circa
secundum dubiū huius articuli tactum est

D iij

38
(27)

Dubi. iij
Solutio.

iiij

Capitulum

quid agendū si vinum sit di' positum ad corru-
ptōez nisi corruptū vt si asue'cat si sit pēdulz
āt fetidū vel imundū āt aliū p'similit' habēs

Solutio. defectū si p'cipiat ante consecrationē calicis
remoueat ⁊ appōat vinuz aprū si haberi pos-
sit si āt haberi nō possit vel si p'cipiat p' cōse-
crationem procedatur et perficiatur officium

dubi. vi. **Arz.** in musto posset confici hoc sacramentum

Solutio. Pōt p'fici s; nō dz: si nō sit defecātū vel purifi-
catum nisi necessitas cogat: q; cogente posset
etiam exprimi de vua in calicem.

vi **Arz.** vino cōsecrādo possit vne itegre permi-

Solutio. sceri: hoc fieri nō dz. qm̄. phibitū est vt habe'z
de co. di. ij. dicimus. Neq; permisceri debet
nulum ex vua pressum in calicem.

viii **Arz.** cōfici posset hoc sacramētū innectare

Solutio. siue vino condito aut species aromaticas co-
lato q̄diu natura species vini manere pōt. cō-
fici non tñ debet fieri nisi in casu necessitatis.

ix **Arz.** possit cōfici in vino puro ab' q; cōmixtio

Solutio. ne aque. Pōt sed nō debz. **Arz.** si sacerdos aū
cōsecrationē deph' edat aquā nō esse cōmixtā
statim cōmiscere debet. Querit qualis debet

x **Solutio.** eē aqua in vino p'miscenda est. **A**qua debet eē
naturalis siue elementarie et pura.

xi. **Arz.** Quanta debeat aqua vino commisceri.

Solutio. Tam modica dz imponi vt vinum in sua na-
tura ⁊ specie possit per manere si eñ a natura
sua mutare' nō posset cōfici. Ande vna gutta

aq̄ q̄tūcūq; parua dūmodo debito tpe fue-
rit ipōsta vt possit fieri mixto sufficit ⁊ p'ci-
pue si vinū sit debile. **Arz.** sufficiat q; aqua

x **Solutio.** fuerit admixta vino ad huc existente in dolia

septimum.

39
(22)

Solutio. Non sufficit. qz ei p̄mixtio illa sacramentalis; si
iō fieri nō dz aūq̄ mysteria inchoent vel fiat
at̄ p̄patic ad ichoādūz ad tardūz iminēte obla
tione vt possit fieri trāsmutatio aque in vinū

xlii
Quid agendum si sacerdos deprehendat vi
num esse cōgelatum in calice cuz vult p̄secrare

Solutio. Nō pōt licite p̄fecta eīz debēt eē sacra mēta
x̄p̄s autē hoc sacramētū sub sp̄cib⁹ panis & vini
iūruit vñ vtrūq̄ offerri p̄secrari & sumi debz

xliii
Quid agendum si sacerdos deprehendat vi
num esse cōgelatum in calice cuz vult p̄secrare

Solutio. Sacerdos curā adhibere dz vt resoluat vel p
applicatiōe p̄unax at̄ p̄ni calefacit vl ma
nus calefactax at̄ p̄ ifusiōe vini calefactivē
recipiat rōnē actulē pot⁹ si tñ n̄ resolueref n̄
chilomin⁹ possz p̄fici qz p̄ cōgelatiōe n̄ fa vl
nī nō est corrupta hoc tñ caueri dz q̄ tñ fieri p̄t

Articu. v
Resolūtes octo dubia q̄ circa vinū cōsecratuz
sive sanguinē x̄pi an̄ sumptionem occurrunt

Dubi. i.
Quid agendū si sacerdos p̄ cōsecratiōe re
colat vel dephēdat aquā nō fuisse admixtā vi
no vtrūz videlz adhuc debeat admiscere

Solutio. Nullo mō dz aquā vino p̄secrato admiscē: qz
sēq̄ret corruptio sacramēti ad minus in aliq̄
parte q̄b caueri dz si fieri possz. s̄z p̄cedat sine
admixtiōe aq̄ Admixtio ei aq̄ nō ē de necessi
tate consecratiōis sed consecrātis

Dubi. ii.
Quid agendū si sacerdos p̄ cōsecratiōe re
colat vel dephēdat aquā nō fuisse admixtā vi
no vtrūz videlz adhuc debeat admiscere

Solutio. Quorūscūq̄ p̄secrat tenet sūere nisi irreme
diabile īpedimētū supueniat: si tñ alius sacer
dos nō celebrās p̄municādo sumat corp⁹ p̄t
talis nō dz sumere sanguinē s̄z vinū nō conse
c

cratum post sumptionem corporis.

iii **Quid** agendum si sacerdos ex qua causa non possit sumere vinum: et ita et neque sanguine sumere

Solutio. Si sacerdos sciat vel probabiliter timeat valeat quod non possit absque nausea et pituita vomitum vel alio inconuenienti tamen vini sumere quod tunc ad consecrationem necessarium est non debet celebrare. Et si missam inceperit et nondum consecrauerit corpus conceptas deserat si autem post consecrationem corporis et ante consecrationem sanguinis sentiat vel timeat se non posse sumere sanguinem propter nauseam ex inspectione vel odore vini consecrati vel alio humore accidente non debet consecrare sanguinem: sed debet precedere sicut in illo casu ubi post consecrationem panis calix deprehenditur vacuus vel liquore non consecrati paratus et non propter vinum debitum habet ad consecrandum sicut tactum est super articulo quarto in solutione. ii. Dubium. si deo post consecrationem sanguinis precipue circa tempus sumptionis eius hoc sentiat vel timeat tutum est quod non sumat sed reuerentiter atque diligenter reuertatur ad primam consecrationem: in qua post sanguinem tunc consecratum et sumptum sumat illum.

Reservatum quid agendum si cum sumi debet sanguis species vini sit congelata.

iii **Solutio.** fiat resolutio aliquo modo tactorum superius circa dubium. xliij. articulo. iij. hoc tamen obuiato quod nullo modo super infundatur vinum calefactum: eadem ratione qua non debet amisci aqua vino consecrato circa primum dubium huius articuli dictum est

Quid agendum si musca vel aranea aut aliud huiusmodi ceciderit in sanguinem.

Solutio. Si alibi caute debet capere diligenter lauare et co-

buri ⁊ ablutio cum cinerib⁹ in sacramētū mitti
 Et si ab h⁹ horrore ⁊ periculo sumi possit sā
 guis sumatur more cōsueti. Si autē pp̄ hor
 rorē vel periculū, vel morem vomit⁹ sumi non
 possit tūc d⁹ effundi in aliud vas ad hoc aptū
 ⁊ cū reliq⁹ resuari. Nihil enī abhominabile
 sumi d⁹ occasione hui⁹ sacramēti: ⁊ tunc ne sa
 cramentū maneat īfectū d⁹ aliqd̄ vinū a q̄ mixtū
 in calice ponit⁹ vltēri⁹ pcedi eō mō quo sup̄ius
 circa. ij. dubiū articuli. iij. exp̄ssū ē scd⁹ q̄ añ
 vel post inceptiōē corporis ad hoc dephēdit⁹
 Quid agēdū sit sacerdos ante sumptionē san
 guinis dephēdat venenū esse immissum

Solutio.

Nullo mō d⁹ sumē nec alteri dare: ne calix vi
 te vertat ī mortē, sed d⁹ infūdere ī aliud vas
 aptū ⁊ vltēri⁹ pcedē mō ī pcedēti dubio exp̄ssō
 Quid agēdū si sanguis effundat p negligētā
 : ḡ ex toto s⁹ in pte aliqd̄ stillauerit de calice.

Solutio.

Quocūq⁹ sanguis ceciderit ⁊ extra calicē statī
 ⁊ reuerētie recolligat⁹ discretiōi mō quo fieri
 poterit ⁊ in calice refundat⁹. Et autē recolligi
 nullaten⁹ possit cito la mba⁹ vel sorbeat⁹ at su
 ma⁹ p sacerdotem ne vlt⁹ desuat⁹ vel ibiba⁹ rei
 sup̄ quā cecidit. nec obstat si nondum sumpsit
 corp⁹ xp̄i: q̄ necessitas hīc vt sanguis sumat⁹
 ante corpus. Abi x̄o sacerdos nō possit hoc tā
 celeriter facere vlt⁹ vbi de hoc graue scandalū
 timere⁹ si ip̄e hoc faceret tūc pōt⁹ d⁹ ministrās
 ad missā si saltē sit disposit⁹ ad min⁹ p veram
 cōtritiōē ⁊ pposituz p̄ntēdi ⁊c. hoc facere et
 p̄cipue si celebrās: in signo vel x̄o id iubeat⁹
 si ministrās nō fuit disposit⁹ poterit ⁊ d⁹ hoc
 ali⁹ disposit⁹ facere etiā si sit iuss⁹ necessitate

Cap^m

ad hoc cogēte. **Meli^o** cū id facē q̄ q̄ enor^ms
 irreuerētia fieret sacro v^tputa q̄ canis vel a-
 liud animal incipiat lābere v^t de sup mīgē aut
 q̄ pedib⁹ pulcet at alta hmōi irreuerētia ab
 hoīabilis p̄rigat: si p̄terea sanguis ceciderit i
 trā v^t sup tabulā aut aliō hmōi p^o actionē eo
 rū q̄ iā dicta sūt rada^o loc^o quē tetigit q̄ ab
 rasū fuerit p̄burat^r cinis iⁿtra altare v^t sacra
 riū recōdat: si aut linteū altar^o vnū v^t plate
 tigerit fiat post supradicta trina lotio illi v^t
 illoz cū aq̄ munda calice supposito vt illū aq̄
 ablutiōis recipiat q̄ postea sumat a celebrāte
 v^t mīstrāte si aut p̄ nauicā sumi nō possit re
 condat iuxta altare v^t mittat i p̄ cinā. Sic et
 agēdū ē sup vestē p̄secratā si sanguis ceciderit
 v^t illā tetigerit si hō vestē nō p̄secratā tetige
 rit p^o trūā ablutionē factā recōdat illa pove
 stis i altari v^t i sacrio cū reliq̄s reponat v^t el
 p̄burat si sacerdoti hoc mag^o expedies videat
 r cineres recōdat v^t s. **Autū** et ev^t vest^o illa si
 assumat i vsū porē sv^t vestis p̄secratā ex ea
 fiat vel recōdat at p̄burat vt s. si i mō agēdū
 v^t si sāguis tetigerit capillos v^t barbā factō
 tis. **Siēda** ē ei abutio vt s. r abratio capilloz
 v^t barbet postea p̄bstio vt s. si autē tetigerit
 caput v^t facie aut aliā p̄te corpis nudā sufficit
 q̄ diligent r discrete lauet r fiat de a blutiōe
 vt s. **Quid** agēdū si sanguis ex toto effundat^r
Itē q̄ nihil penit^r maneat i calice q̄ sūi pos
 sit **Si** d̄ effuso aliqd̄ recolligi possit v^t lābi at
 sorberi aut suggi agēdū ēvt i solutiōep̄cedēt^r
 dubij tactū ē. **Si** aut nullū istoz fieri possit ne
 sacm̄ maneat impfectū p̄parād^r ē calix d̄ no

Du. viii.**Solutio.**

no cum vino & aqua & vlteri pcedēdi ē sicut in
casu q̄ calix post cōsecrationē corpōis vacuū
dephenditur vel inepto liquore p̄paratus:
vt superius articu. iij. circa resolutiones se-
cundi et quarti dubiou in expressum est.

Arti. i. Resoluēs. vi. dubia q̄ circa sanguinē post et
sūptionē occurrit. qd agēdū sit si sacerdos post
sumptionē sanguis dephendat aliquā guttā
adherere in orificio calicis: vlt̄ exteri⁹ apede at

Solutio. alia pte calicis. Si cert⁹ sit q̄ gutta sit p̄secre-
ta: qz vitz scit se p̄ p̄parationē calicis dilige-
ter se absterfisse calicē tam exteri⁹ q̄ etiā ite-
rius ab illo loco vbi stat vinū infusum tūc d̄
sumere illā guttā an sumptionē abluitionis.

Si aut̄ sit dubia an sit p̄secrata sūat sub hae
gñalia intentione & conditiōe si sit p̄secrata.

Si x̄o cert⁹ sit q̄ nō sit cōsecrata. sumat cū ab-
lutiōe vel postea abstergat si exteri⁹ adhereat.
Quō hēri possit p̄babilis certitudo in taliv̄
alijs casib⁹ s̄ milib⁹ patebit ex ea sequēti ar.
l. circa resolutionē. xij. dubij. et sequentium

Arti. ii. Quid agēdū si post sumptionē sanguis dephē-
ndat sacerdos aliquā guttā vel liquē speciei
vini adherere casule vel manipulo: at̄ alteri
huiusmodi.

Solutio. Si certus sit de cōsecratione isti⁹
gutte vel liquoris labat vel suggat & p̄cedat
vt super⁹ in solutione septimi dubij arti. p̄ce-
dētis dictum est. Si dubitet faciat hoc sub cō-
ditione: vt circa p̄cedens dubium dictū est.

Si certus sit q̄ non sit cōsecratus ille liq̄: vlt̄
illa gutta tūc nō est dubitandum de tali.

At̄ stat̄ p̄ sūptionē sāguis deat fieri ablu-
tio digitorū sup calicē ex q̄ et adhuc i calice re

Dubi. iij.

Capitulum.

manſit aliqſpēs vini vt puta humor q̄dā ſiue
hūiditas ſub qua ſanguis cōtinetur tales ſpe
cies ſi vinū ſuper infundat corūpēt et ſic ibi
deſinet eē ſāguis xp̄i qd̄ igr̄ agēō vt ſui poſſit
Solutio. abſq; corruptiōe. **C**irca hoc ſacramētū ſ̄ poſ
ſibilit̄ agendū eſt q; deſet̄ p̄ maior̄ reuerē
tia tāti ſacramēti p̄ueniēt̄ nō eſt aut̄ poſſibi
le vt ſpēs ſacramētales circa hui⁹ ſacramēti
celebratiōē diu. manere poſſit icorrupte imo
ncē eſt vt cito corūpāt. **C**ū ei poſt ſūptionem
in ſtōachū deſcēdēt nō diu p̄ſiſtere p̄t icorru
pte non ſolū ſup ſubſequentē debite ablutionis
ſūptionē: ſ; r̄ pp̄ pmixiōē h̄ior̄ i ſtomacho
ēt ieiunio p̄reerentiū. **S**ic ē i deſcēſu ad ſto
machū ſi ſit in pua aut modica q̄titate corū
pūt̄ p̄ admixtiōē h̄ior̄ ſaliuaris. **E**t pari
rōne etiā i ore p̄ſerti cū p̄ deſcēſū ſāguis ad
huc remaneat i lingua r̄ ore hūiditas ſacramē
talis q̄ humor ſaliuaris q̄ maior̄ eſt corūpīt
Ab extra quoq; hoc idē q̄nq; neceſſario p̄tin
git nā ſi poſt cautā etiā ſanguis ſūptionē non
ſiat abſterſio vel ablutio calicis nichilomin⁹
hūiditas i calice remanēs p̄ exalatiōem ſiue
circūſtātē ac rē corūpēt r̄ deſinet ibi eſſe ſan
guis. **I**dem etiā contingit circa exteriorē ſup
ficiem calicis i ea parte q̄ applicatū fuit infe
rius labiū ſacerdotis. **C**ertū eī eſt q; labio illo
humectato hūiditate ſacramētali etiā dicta
pars calicis tacta humectatur ſic itaq; caueri
non pōt q̄n ſpecies ille ſacramētales corūp
tant r̄ deſinat ibi eſſe ſacramētuz abicienda
ē igr̄ penit⁹ oīs ſcrupuloſitas vbi inuitabi
lis occurrit neceſſitas cōuenientiōi t̄n̄ mō et
deſectiōi vt dixim⁹ agendū eſt. **E**t vbi occurrit

Septimū.

difficultas sep accipiendū est illis q̄ min⁹ h̄z de
 piculo. Nō aut̄ videt mod⁹ cōueniēs q̄ cū lin
 gua ex̄ri⁹ v̄l iſeri⁹ lāba r̄ ita hūiditas illa su
 maq̄ v̄l abstergaſ p̄cipue p̄pter scādālū astan
 tiū: neq̄ faciliter hoc posset fieri quo ad hūi
 ditatē q̄ adheret fūdo calicis: sic ēt nō pueniēs
 mod⁹ v̄t cū digito hūiditas illa abstergaſ op
 em digitū postea abluere vel surgere r̄ vtroq̄
 mō spēs corūperent r̄ nō possent puenire ad
 stomachū cū hoc etiā posset occurrere piculuz
 si videlz hūiditas sacramētalis subtraret iter
 vnguē r̄ cutē digiti vbi neq̄ abluī neq̄ erugi
 faciliter posset r̄ hoc etiā posset astātes atten
 diari r̄ scādālizari p̄pter m̄tropicā imūsiōnē
 digiti i calicē r̄ alia h̄mōi cōueniēti⁹ ergo hoc
 mō agēdū videt v̄t sacerdos cū diligētia r̄ cau
 tela sit p̄rio sumat sanguinē de calice v̄t nichil
 āpli⁹ q̄d p̄ labia extrahi possit in eo remaneat
 eleuando surſū v̄l erigēdo pedē ei⁹ r̄ declinā
 do p̄cauū ip̄i⁹ x̄sus faciē vel inter labia sumē
 do r̄ sic tenēdo donec a fūdo calicis tota hūiditas
 q̄ defluere possit defluat ad labium calicis
 diligētē t̄n̄ cauēdo ne aliqd̄ decidat r̄ t̄n̄ suat
 p̄ attractiōez ēt cū āhelitu r̄ postq̄ diligētē no
 tauerit q̄ nihil āpli⁹ deflere possit abluat p̄ mo
 calicē ne aliqd̄ de sanguīe adherēs remaneat
 ſeo: r̄ p̄ sūptionē illi⁹ ablutōis abluat digi
 tos sup̄ calicem v̄t sic r̄ hūiditas calicis r̄ spēs
 p̄ās si aliqd̄ v̄lla i digit⁹ remāserit tota p̄rab
 luat̄ deide suat: nō sit āt nimis p̄c⁹ i vino c̄r
 ca ablutōez s̄z t̄n̄ capiat v̄t r̄ os r̄ labia q̄ sp̄e
 bus sacralib⁹ sint hūectata sufficiē abluī pos
 sit v̄t ēt p̄ labia sic abluata possit abluī ex̄is

Capitulum

rior per calicem spebatur sacralibus purificata val
de aut cauendum est ne sacerdos sit nimis plirus i
dicto modo agendi ut non generet redium astantibus
ne sit et in modo agendi singulari immoretur consuetudi
ne diocesis vel religionis sicut astantes non scan
dalizent de sua singularitate vel de alijs sacrosdoti
bus qui illam singularitatem non obseruat suspicantes
eos errare. Quid agendum si sacerdos post sumptionem

Qu. iiii.

Solutio.

non facti corporis vel sanguis vigeatur sputo vel
tussibus seratione. Si in sumptione ablutiois nullo
modo expuedum est vel tussiedum aut excreandum ne sic
spes sacrales et per sequens faciem efficiant sed
sputum vel quod vigeat ad tussim aut excreationem
retineat vel transglutiat. Si autem ex nimia violen
tia hoc fieri non posset expuat vel excutiat vel ex
ecret in aliquo vas aptum vel in calicem si aliud ha
beri non possit vel in paniculum mundum et postea
masa illa si non appeat alii quam spes sacrales lea
cōburatur et cineres reponant in sacrario. Verum
tamen si sacerdos ante inceptioem misse presertiat siali
qua tali passione violenter molestari tuti et extra
celebratione abstineat si vero post sumptionem
debite ablutiois que et os et labia sunt etiam suffi
cienter abluta vigeat aliquo predictorum quis
non sit amplius periculum tamen propter reuerentiam mu
to est sacramenti bonum est ut abstineat quibus pot
quousque alium potum vel cibum sumit perit: si tamen ni
mis vigeat fecerit huiusmodi supfluitates a daltique
locum ubi non conculet pedibus vel habeat secum panem
Quid agendum si post sumptionem in quem mittat
ptionem sanguis partiat sacerdos vomitum vel ex
hermitate emittat per se ipsum. Sufficienter per
dictis si enim ibi non possit id quod superius appropos

Solutio.

di spēs sacramētalis p̄is ex q̄ spēs vini iā p̄m
pte sūt alijs h̄iorib⁹ vt neq; possit discerni qz
fontis corrupti uolūda ē illa materia istu
pa vt p̄anoz ⁊ p̄burēda ⁊ cineres reuādī v̄s

Dubium. Quid egēdū si sacerdos post s̄ptionē sanguis
dephēdat venenū aut aīal venenosum fuisse i
calice et illud se s̄p̄sisse an. s. liceat ea remouē

Solutio. Si vomitū possit se liberari q̄p̄ti si medic⁹
p̄ulat lz ei euomere hoc tñ caute fieri d̄z l alijs
q̄ vas mūdū et si aliq̄ spēs sacramētales ibi
appareāt recolligēt⁹ in sacratio resexuctur
reliq̄ x̄o mafia ⁊ burā ⁊ cineres siml̄ reuādē

Capitulum viii. de dubijs

q̄ circa debitā formā p̄secratiōis isti⁹ sacra
menti occurrūt duos cōplectentes articulos.

Art. i. Re soluens. xvi dubia circa formā consecratio
nis panis occurrentia.

i **Solutio.** Que sit sufficiens debita forma p̄secratiōis p̄is
forma est ista. **H**oc est enim corpus meum.

ii **Artū** hec cōiunctio em̄ sit d̄ substantia forme
⁊ de necessitate etiam proferenda.

Solutio. Nō est de substantia forme neq; d̄ necessitate
consecrationis sacramenti. nō tñ debet sciētē
omitti alioquin grauit̄ peccaret.

Dubium vtz sacerdos si omissis oib⁹ alijs q̄ i mīsa dī
ci solēt dicēt solū p̄dicta x̄ba s̄ panē aptū p̄se

Solutio. Si ea diceret sub it̄tōe p̄secrādi tñc (caretz
p̄secraret s̄z grauit̄ peccaret faciēs p̄riū ⁊ p̄ or
dinationē eccl̄ie vñ i nullo casu hoc faciēdū est.

iii **Artū** sacerdos consecraret si p̄dicta ver
bav̄ aliqua eorūz mutaret q̄tum ad ydioma
preferendo. s. scilicet in alio ydiomete.

Solutio. Si per hoc intenderet inducere heresim vel errorem in ecclesia et formam ecclesie abijcere tamquam inutile in efficaciter sua introducere quasi magis efficaciter et efficacior non consecraret quia deberet in intentione requisita ad consecrandum Si vero nullo predictos intenderet sed consecrare secundum intentionem ecclesie tunc consecraret sed grauius peccaret ritum et ecclesie institutionem non obseruans.

¶ An sacerdos si addat aliqua alia verba ad predictam formam consecret.

Solutio. Si per tale additionem mutetur significatio verborum vel sensus orationis ita quod distrahatur a propria significatio vel sensu non fit consecratio si hoc maneat significatio et sensus fit consecratio sed sciens sic faciens grauius peccat ratione quam supra: si tamen interponerentur multa verba impertinentia per quod solueretur continuitas orationis non fieret consecratio.

¶ An sacerdos subtrahens vel diminuens aliquid de predicta forma consecret.

¶ Si subtrahatur aliquid quattuor verborum quod sunt substantia forme non fit consecratio: si hoc subtrahatur vel omittatur aliqua sillaba vel littera ex cuius subtractione non impeditur significatio vel sensus: si autem potest contingere in ultima sillaba vel littera dictiois tunc consecratur. Diligenter tamen est cauendum ne fiat si autem formidetur quod impedita sit significatio vel sensus tutius est ut forma incipio repetatur.

¶ An incongrue proferens verba consecrationis ex ipsa lingua vel in aduertentia vel alio modo consecratio.

Solutio. Si ex modo incongruitate non impediatur significatio verborum vel sensus orationis quando verus sensus forme consecrationis capiatur fit consecratio sciens tamen hoc faciens grauius peccat ratione superius expressa.

Dub. viii. **Att**rum sacerdos faciens transpositionem verborum consecrationis consecret

Solutio. **Sola** transpositio verborum non impedit consecrationem sed tamen non dicitur si autem cum hoc variaretur sensus tunc non fieret consecratio ut interrogante diceretur est hoc corpus meum. **Aduertendum** tamen circa dictas variationes ubi dictum est quod non impediunt consecrationem hoc verum est nisi quod per eas intendatur inducere heresim vel errorem. **put** tactum est in solutione. iiii. **du**

Dub. ix. **Att**rum sacerdos faciens interuallum (ubi pre edentis in platatione verborum consecret.

Solutio. **Si** paruulum faciat interuallum ut puta si spuat vel sreat vel aliud humiliter faciat: non impedit consecratio si christo magnu faciat interuallum ut si postquam dixit hoc est dormiat vel aliud faciat per quod est inuatio orationis salustur non consecrat.

Quid agendum si sacerdos non recolat se dixit se verba consecrationis vel aliquid in celebratione huius sacramenti dici debent.

Solut. **Si** certum sit se omisisse aliquid eorum que sunt de necessitate consecrationis recipere dicitur a forma consecrationis et cetera per ordinem reiterare/ne mutetur ordo sacrificij. si christo per habuerit ei potest si aliquid omisisse. quod non est de necessitate facti vel consecrationis precedat ulterius sine repetitione si autem nullum istorum sit: sed solum si recolat se dixisse si dicitur ex hoc mente perturbari sed ulterius precedere non est quod multa dixit sed recolat omnia que dixerat. et in multum assuetis sepius non deliberat: ideo minus re **Att**rum sacerdos per predictam formam (colitur possit consecrare panem absentem.

Non potest. **Ex** quo enim forma in se continet pronomen demonstratiuum requirit presentiam materie consecrande

Capitulum:

Dub. xii. **U**trū p̄dictā formā sacerdos possit p̄secrare panē plentē in quacūq̄ q̄titate fuerit.

Solutio. P̄t̄ s̄ nō debet ī maiori q̄titate p̄secrare q̄ necessariū sibi videt̄ pro cōmunionē fidelīū.

Dub. xiiij. **U**trū sacerdos x̄ba cōsecrationis p̄ferēdo cōsecret omnē panē p̄ntē in altari: siue sit extra p̄xidē vel reseruaculū hostiarū siue intra.

Solutio. Sacerdos p̄ illa verba nullū panē etiā p̄ntem p̄secrat nisi sup̄ quē fert̄ intētio ei⁹ cōsecrādū ec̄ oēm talē etiā p̄secrat. **U**n̄ r̄ oīs ali⁹ panis quē nō tendebat cōsecrare nō est cōsecratus.

Dub. xiiij. **U**trū sacerdos apponēs plures hostias p̄ populo cōmunicādo cōsecrādas r̄ ī ipsa platē x̄boꝝ nō dirigēs intētionē actualē ad oēs s̄z solū ad illā quā in manu tenet oēs cōsecret.

Solutio. **S**i hēat intētionē virtualē ad p̄secrādū oēs s̄z nō hēat actualē oēs p̄secrat. **D**e hac intētionē dictū est sup̄ius ca. ij. articulo ī solutione. ij. vubij. **S**i autē ī p̄secratioē illi⁹ hostie quā manu tenet oēs alias itendat excludere tunc nullam aliā consecrat. **S**ed solū istam quā consecrare intēdebat.

Dub. xvi. **Q**uid si sacerdos intēdat cōsecrare centū hostias ut p̄ticulars tot h̄ns cōmunicādos r̄ apposite sint plures vel pauciores q̄ centū. **U**trū facta cōsecratione oēs sunt cōsecrate vel solū alique aut nulle.

Solutio. **S**i expresse r̄ destincte itēdat solū cētū p̄secrare cū exclusiōe pluriū r̄ paucioꝝ: tūc nulla p̄secraē: si hēat intētionē ad p̄secrandū omnes illas nūc̄satas vel in locū p̄secrādar̄ positas s̄z erratū ī sit nūero tñ oēs cōsecrant̄ vnde cāntū

nonne

est vt sacerdos plures hostias cōsecratur? oēs
sifr añ oculos ponat: et itētiōz nūq̄ dirigat ad
nūerū itendendotot vel tot p̄secrare s̄ ad om̄s
sifr positas. Quid si multe sint hostie apposi-
te etiā sifr vt puta cētū vl̄ plures et sacerdos
tēdat solū decē cōsecrare ex illis vtr̄ aliq̄ et q̄
sint p̄secrate p̄ plationē verboz cōsecratiōis

Solutio. si determinate et distincte notet et discernit illas
ex qua p̄secrare intēdit tūc illas solas p̄secrat
si x̄o cōfuse et idistincte itēdat cōsecrare decz
illas nō notādo et discernēdo. tūc n̄lā p̄secrat

Articul. Resoluēs. iii. du. q̄cidūt circa fozaz p̄sec. vini
i

Solutio. fōza est ista. hic ē em̄ calix sanguis mei noui
et eterni testamenti mysteriū fidei q̄ p̄ vobis
et p̄ multis effundet in remissionē peccatorū.

Pub. iiii Attū oīa verba p̄dicta sint de substātia forme
et necessario proferenda.

Solutio. sicut hec cōiunctio. Em̄ nō est de substātia cōses-
cratiōis panis ita nō est de substātia forme
cōsecratiōis vini non dz tñ scienter omitt.

Pub. iij. Quid significat hec dictio calix ip̄dicta fōza
Solutio. significat li quozē vel sanguinē in calice. Acci-
pitur em̄ figurate incontinens pro contento.

C Pro solutiōe alioz dubioz q̄ circa p̄dictā
formā occurrere p̄nt notāda sūt ea q̄ circa p̄ce-
dentem articulum de forma cōsecratiōis pa-
nis dicta sunt. Cōsimilia em̄ dubia circa hāc
formā cōsecratiōis vini occurrere possunt et
pariformes hunc etiam solutiones

Capitulum. ix. De intētiōe

E ij

45
(34)

Capittulum

Art. i. a creatōe eoz q̄ in missa dñr vt includēs articulos premitens diuisionē totius missę in partes suas principales

Prima premittit p̄paratio ad digne p̄ficiendū ea que agenda sunt.

tota missa diuidi
Secunda oblatio consecranda
Tertia fit p̄sectū eoz q̄ sūt oblata
Tur in. v. Quarta sumptio p̄secrata
ptes. In quinta redditur ḡfarū actio p̄ sumptozum perceptione.

Prima Introitu missę cantiaz offertozij
Secūda pars i Lātico offertozij ante p̄facionem
Tertia cipit ab p̄fatiōe z finit ofonem deminicū
Quarta Oratione dñica antipho. con.
Quinta Antipho. z q̄ vocat in cōclusionē totius missę

Art. ii Primā partē subdiuidēs intentionēz ac rōez singulozum q̄ in ea dñr exponens.

Deuotionem
prima affectus Humillationem
q̄druplex scz p̄ Rectam intentionem
gratie cōsecrationem

Prima Deuotio excitat Laudis sugiunz Introitu
ps subdi Humiliatio declarat Miserie gētū Kyriel.
uidit in Recta intentio ex Celestis glorie gloria in
duas p̄ti plicatur concentuz In excelsis
culas p̄pa gr̄e cōsecutioz ofonis suffras Collecto
tur nēpe postulāt gium

Doctrinam p̄phetarū propheta et
Dispo. et apostolorum vel epistola
Sc̄ba intelletū sentitē p̄ vite p̄fectum gradualit
ctus du Spirituale gaudū Alleluia
pliciter scz Cordiale luctum Tractu

nonum.

Euāgelicam lectionē in **E**uāgello
Perfecte p̄ catholice fidei pro **S**ymbolo
testationem

Art. iij. **S**ubdiuidēs secūda partē cū declaratiōe intē
tionis atq; rationis eorū que dicunt in ipsa

Premittit̄ offe cātico offerit̄
Secūda ps i retū cum lau
Tres p̄ti ii **D**e exultatio sp̄i h̄silitatis
et as subdi iij **E**xprimantur ipsa in his x̄bis
uiditur in oblatio suscipe sancta
petit̄ oblatōis ofone secreta
Aceptio

Et q; ista erigūt et cōtionē mētis ad deū. **I**deo sin
gulis p̄mittit̄. **D**ñs vobiscū. **L**oco cuius cū oratio
secreta dicēda ē. predicat̄. **O**rate f̄tes &c.

Art. iij. **T**ertiam partē subdiuidens et explicans in
tentionem ac rationem illorum q̄ in ea dicuntur.

Primo cōclusio ofonis per o. f.
Prima premit̄itur secreta expresse pronunciat̄ur
p̄ excitatiōez po sc̄do a sacerdote **D**ñs vobiscū
puli ad deuotio populis fuluatur
nem. p̄partio. **T**ertio p̄p̄s ad ere ibi sur̄ū. cor.
in qua ctionē mentis incitatur

tertia

ps sub sc̄da subiuu **D**iuinitatē angel. sanct̄. f.
diuidit̄ i gif deuota christi dum concinitur cum
v. p̄ricu laudatio **H**umanitatem puris. bñ.
las in quo ad eius donum

Oblationem mun̄o ibi. **T**ercigif
que dicitur sacrificium.
E iij

Capitulum.

Pro generaliter mittit quod
Tercia petitur ma petat
 terie benedictum ad
 etio et accepta
 tio ubi

Differentes et eos p impri-
 mis quib' offerit quoz ibi
 salus postulat peccles
Eos quozuz patrocini-
 imploratur in quozum eti
 am reuerentiam offertur.
 ibi. **C**ommuni.

Secundo spali et expisse pcludit qd p oblatione
 hostie impetrandu: postuletur ibi. **H**anc igit.
In quar **P**ro effect' cosecratiōis. ibi **Q**uā oblatio-
 ta pagit **C**orpus **Q**ui pdie
 pscera. ubi **S**ecdo ipsa pscera xpi ibi
 tio psumat qtu ad sanguine **S**icut mō
Tertio rei pmeozat' explicat. ibi **A**st me.

Primo acceptari. **S**upra qua
 gratiam sacramentum. ibi.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

In qui qd petat quo ad **S**ecdo dari **S**upplices
 gratie don.

Orationem	non	Oratio	Oramus.
edem. s. dñi p̄mittit̄ p̄sumptio. ibi		excusatio p̄ce.	
Et d̄is eam			
vbi q̄ sit p̄		Ponit̄ celestis panis postu-	

p̄sa p̄re de p̄catiōez sac̄dot̄ p̄u at̄a ibi. s. li. n.
 poif ad pacis cōcu sacerdot̄e pop̄lo pax dñi
Quarta sup̄tides p̄scentiā optatur. ibi
 ps subd̄i sac̄fi p̄pa que a p̄p̄lo postulat̄ agn̄o dei
 uidit̄ in ratio. in missis tñ defūctoꝝ vbi sacrifici-
 duas p̄ti cū nō pro pace p̄nti sed futura re-
 culas. In qem offertur pax non postulatur.

specialis q̄ sit p̄ p̄uata ofone sacerdotis vt cur
 dicit. **De** iesu x̄pe fili dei viui zc. vel aliquā ali
 am addit. **Hā** diuersi diuersitas vel p̄ sua deuō
 tione vel pro locoꝝ cōsuetudine addunt.

sacerdotē q̄ post p̄uata ofonem
In sc̄da sub sac̄m sumit ad q̄ d̄z esse dispo-
 iūḡif sacramē sitis modo superius. ca. vi. arti.
 ti sumptio ab exposit̄o illis q̄d̄ p̄ sacerdotē p̄
 cōmunit̄ etiā cōsueuerūt celebran- (satur
 tes post sacramētoꝝ p̄ceptionē qua s̄dam p̄uata
 tas ofones dicere pro gratiarū actione.

Corp̄ dñi n̄i iesu christi. zc. pro vt eos
 vt qdā dicūt q̄d̄ ore sumpsimus zc. deuotio vel
 quasdam alias speciales consuetudp.
 orationes prouocat

Quid discretioni vniuersiūq̄ relinquitur. **Verū** tamē
 melius videt̄ vt nihil vocat̄ proferat̄ p̄ter ea q̄ in li-
 bro missali cōtinētur sc̄bz q̄ dictū est superi⁹ ca. vt ar.
 s̄. in resolutiōe. ū. d̄ub̄ū ne p̄ h̄mōi. **Hā** p̄missceant̄ di-
 scōtinēz interrūpant̄ ea q̄ ex insinuat̄iōe v̄l cōsuetudie
E iiii

Capitulum.

ecclesie dicēda ⁊ pferēda sūt: scz vt ibidē tactū est si q̄s hēat affectū ad aliq̄ alia dicēda. dicat in corde p cogitationē ⁊ deuotā meditationē sic ei ⁊ talis p̄mixtio īruptio ⁊ discōueniatio vitabilis ⁊ affect⁹ desiderio suo nō frustrabilis.

Art. vi Quātā p̄tē subdividens intentionisq; ac rationis illorū que in ea dicunt̄ explanans.

prima fit accerti **Antiphonā** post cōmunionē que cū quadā le-
 ps subdi secunda reddis p̄o-
 uiditur ip̄cepto beneficio
 tione cantur.
 tres p̄tē gratiarum actio
 orationem sacerdotis
 que complenda dicis.

culas. **In Tertio** eludis totius misse cōsumatio p̄ hec

Ite missa est gratias Deo
 B̄ndicam⁹ **Abi** chor⁹ agēs R̄n. gratias
 verba domino vel missis Defunctis amē
 Requiescant in pace. requiem optans.

Capitulum .x. de ratione et si-

gnificatione eorum que in missa et circa eam agunt̄ cū breui epilogo et cōclusionē tot⁹ operis .x. articulos cōprehendens.

Art. i Numerās ea q̄ in missa ⁊ circa ipsam agūt̄

i	Lotio
ii	Lurificatio
iii	Altaris osculatio.
iiii.	Sacerdotalis versio et
populi p̄ eū salutatio.
	gestus variatio
	Multiplex per cruces
signatio
	Hostie fractio.

In missa precipue so-
 lenni atq; circa eā v-
 decē ḡhalia princi v-
 paliter occurrunt p-
 agenda. vii

48
(37)

Decimū

viii
ix
x

Partis hostie i calicē missio
Osculi pacis traditio
Vini nō cōsecrati sumptio.

Art. ii

Exponēs rationē atq; significatiōē p̄cipalis q̄s circa missā & in ipsa occurrit pagēdū.

i

Tractādū reuerenter ip̄s sacramētū p̄ciosā ei tractare si p̄sueuerūt hoies nisi manib⁹ prius lotis. An indecens esset q̄ ad tam p̄ciosum & tam nobile sacramētū tractandū q̄s accederet manibus que de scili inquinantur illotis

Lotio manū ad ante missam fit

ii

Inciatādū celebrātē ad deuotiōē & internā purificatiōē quam intendere debet.

iii

Insignādū q̄ oblatur⁹ & p̄secratur⁹ hostia lacrimis cōp̄ctiōnis lauare d̄z p̄us p̄sciam

iiii

Significādū illā internam mundificatiōē. An sacer d̄s

missus dicit q̄ extremitatū ablutio significat ablutio- nem etiā a minimis pct̄is: hoc nā q̄ etiā representat ablutio sacerdotum in veteri testamento.

Reuerētia sacr̄is exhibendā cū ante oblationes iam offerri & cōsecrari debet. vel consecratiōē Deuotiōē & puritatē inciādū ad ampliozem. Emūdatiōē a pct̄is significā- dā sacr̄i reuerentiā ne post m̄s

Lotio di- gitōz in missa fit

sacr̄i cōtactū digitis non ablu- tis statim alia nō sacrata tāgā p̄cuali cautela vt si aliqd̄ delug

Post sacra
mēti sup̄tio
nē ppter

Capitulum.

Species⁹ sac̄mētālib⁹ remāsit ad
herēs digitis p ablutionē tollat⁹
Mūditie retinentiam. Si em̄ hec
alutior⁹ sacerdos qui per sacramē
mēti perceptionēz presumitur esse
mundatus post celebrationē mun
diciam retineat z a recidua in qui
natione sibi caueat.

Arti. iii. Rationē z significationē secūdi principalis
quod circa missam et in ea agitur declaran.

i
ii
Thurifica
tioā xp̄i
missam et
in ea fit

Sacramēti reuerētiaz. s. per thuris bo
num odorē expellatur si qd mali odoris
ibi fuerit quod horrozē p̄uocare posses
Diabolice malignitatis repulsam ne vi
delicet ille malign⁹ aliquid cōtra sacri
ficium vel celebrantem machinari v̄l fa
cere possit.

Cuiusmodi enim fumo omne genus de
moniorum exturitur.

iii

Deuotionē et orationem celebrātis ac
assistentiū significandū que p ipsos ad
deum dirigitur.

i
ii
Arti. ii ō.

Effectum gratie representandū que si
cut bono odore xp̄s repletus fuit.

Explicans rationem et significationes
tertij principalis quod circa missaz z in
ipsa agitur.

i
ii
altaris of. ii.
culatio an. iii.
missam et in
ipsa fit. iiii.

Sacramenti consecrandi tractandi et
sumendū reuerentiam.

Celebrantis amores ergo xp̄m excita
dum ad dilectionem inter sponsum ec
clesiam sponsam representandam.

Detestabile iudei z ditoris osculatioz

Decimum.

significandū p̄sertim quo ad osculationē quæ fit post sacramenti elevationem cum dicitur Et hac altaris participationē. &c.

Br. liii Quarti principalis quod in ipsa agit ratione significationē q̄ exponens.

Sacer- tionē x̄pi i die resurrectionis sue facta respicit
doris ad Septē vicib⁹ / quous videlz cū se
populū saluatio x̄tit ad populū & bis cū se nō x̄tit
que fit vt cū dicit i p̄fatiōe Dñs vobiscū

Et post hostie fractionē Pax dñi sit semper vobiscū / septiformē sp̄ritus sancti gratiam significat.

Art. v Explanans rationē ac significationem quinti principalis quod in missa agitur.

i Brachiorum extensio. Extensionem brachiorum x̄pi in cruce

ij Elevation qui signat Directionem orationis ad Deum.

ij Coniunctio Manum Coniunctionē cordis cum ore oris cum opere fides cū opibus caritatis.

ij gēsus p̄ncipalis varia t̄io ē sex. iij. Cancellario Crucifixiones siue affixiōes x̄pi i cruce

v **Digitoy. s. polli** t̄is cū indice pulatio q̄ fit in Dignitatem reuerentiā & p̄clī cautellā ne si aliq̄ p̄tulerit digiti adhaerit disperdatur. Ad significandū copulationē capitis cū

49
(38)

Capitulum.

Representandū humilitates et obedientiam christi ex quibus

vi **Corporis scilicet passionē suscepit.**

natio quae fit ad Inctiandū celebratē et astātes

Arti. vii **Rationē et significacionē declarans sexti principalis nulla igitur.**

Multiplex signatio per cruces fit ad repñtandum modum et ordinem dominice passionis. Et quae illa passio quae eiusdem gradibus fuit peracta. Quedam eius passionis partes crucifixionem precesserunt: et quedam in cruce consummata sunt. Ideo etiam quaedam cruces sunt ad representandū ea quae passus est dominus ante crucifixionem ut ille qui sunt ante crucifixionem. Quedam vero sunt ad representandū ea quae in cruce vel post cruce[m] facta sunt sicut ille sunt post consecrationem.

	Hec dona	Traditionē
i	Triplici	christi factae
	illis verbis	deus patri
	Hec scilicet ad representandū:	da iudeis.
Cruce	Benedictam	Benedictionē
ii	Triplici	perfectam a sacerdotibus.
	sub illis verbis	scriptam
	Ratam	scribis pharisaeis et veditionis precii sex
		xxx. denarioz

Perficiat ubi addit du Corpus ad representandum Judam venditorē autē ista plex crux sub tantum signatio per illis verbis Sanguis christi venditum p. vices

iii	Unica in	Corporis	Benedixit
	Cruce consecratōe	Sanguis sub illo verbo benedixit	

Decimum

50
(39)

Ad repñfactā in cena p̄but⁹ sacramēti
eandem institutionem sub specie
vel passionem.
christi in

Panis
Vini
Corporis

Hostiam purā

v **C**ruce q̄ntuplici hostiā sanctā Ad repñdum
sub illis x̄bis hostiā imaculatā q̄nq; plagas
Panē sanctū .v. e. sic vulneraq̄nq;
Calicē sa. p̄pe. p̄ncipalia corpis x̄pi.

Corpus

vi **T**riplici sub illis verbis **E**t sangul. sup.
Cū bñdictione.
Corporis x̄pi exp̄sionē
Sanguinis effusionem
Passionis fructum

Sanctificas
Aurificas
Benedicis.

vii **T**riplici sub illis verbis

Ad repñtandū
triplicē x̄pi ōro
nē i. cruce. s. p

Persecutoribus
Liberatione a morte
Adeptione glorie

viii **C**ruce triplici per ipsū Ad repñtandum tres ho-
sub illis verbis et cū ipso ras q̄b⁹ x̄ps pependit
z i ip̄o cruce q̄z ab hora sexta
vsq; ad nonam.

ix **D**uplici sub
illis x̄bis re
p̄sentandum

Deo patri omnipotenti
In vnitate sp̄s̄santi. **A**d se-
parationē aīe a corpore

Triplici sub illis x̄bis

Pax dñi **A**d repñtādā x̄pi
sit semp resurrectionē tertia
vobiscū. Die factam.

Art. viij **E**xponēs rōnē ac significationē septimi p̄nci

Capitulum.

Observandū formā quā xps circa
ca cōfectionē huius sacramēti te-
nuit ipse enim panem fregit.

**Hostie fra-
ctio fit ad
rephitandū**

Passionē xpi in qua corpus
sive vulnerationib⁹ fractum
sive diuisum fuit.

Distinctionē corporis xpi mystici
et scdm diuersos status eius.

Art. ix. Rōnes et significatiōē octauī p̄ncipalis decla-

Circa missionē p̄tis hostie et calicis. (tantur
aduertendū qd hostia frāgit̄ p̄tio in In efnā
duas medietates ad designādū dupli gloriā
cā statū p̄destinatorū. s. eorū q̄ sūt In t̄pali m̄s-

Ista nā q̄ medietas q̄ ex manu dextra s̄t seria
patenā indiuisa collocat̄ signat̄ p̄destinatos q̄ laz
adepti sūt beatitudinē q̄ per dexterā intelligitur

Una meditati sup patenā colloco-
tis coniūgit̄ et signat̄ illos qui sūt
in purgatorio q̄ quidē lz b̄titudis
nez nodū hēant sūt t̄n certi de ea.

Altera que post hanc diuisioneꝝ
in dextera tenet̄ mittit̄ in calicē:
et significat̄ p̄destinatos adhuc in
hoc seculo viuētes q̄ quīs de b̄t̄-
tudie habēda certi nō sint illā t̄n
xtute passiois et sāguis xpi cōles-
quent̄. sed per multas tribula-
tiones q̄ per calicē significat̄.

**Alia vero medi-
as qui in sinistra
ē d̄tineꝝ diuidit̄
in duas partes
quarum**

Art. x. Assignās rōnē et significatiōē noni p̄ncipalis

Postq̄ sacerdos dixit agn⁹ dei: et osculā f̄ lib̄rū
vel altare vel aliud sc̄bz s̄tuetudinē loci. Et deif̄
mistrū v̄l imaginē v̄l tabulā p̄ eundē sibi porrectā
q̄ v̄lteri⁹ exhibet̄ astantib⁹ osculāda. **P̄tio** idē

Decimum.

51
(40)

celebrās nō solū cū deo pacē s; cū primo se habere pro
testes. **S**cdo ideo vt alij osculātes p̄fiteātur se esse con-
fuctos in vnitāte fidei p̄ xpm in ara crucis immolatū
Ar. xi. Rōnē ac significatiōē dicimī p̄cipalis expo-
nēs. Post cōsionē ⁊ calicis ac digitōꝝ cū vino ablutio-
nē sumit illud vinū. **P**rīmo ideo vt reliquie specierū sa-
eramētaliū si in ore remāserint cū illo trās glutiantur.

Secundo vt per hoc signi-
ficentur q̄ sacerdos deus
teps manere debeat, mun-
dus et seruare saporem ac
odorem vini

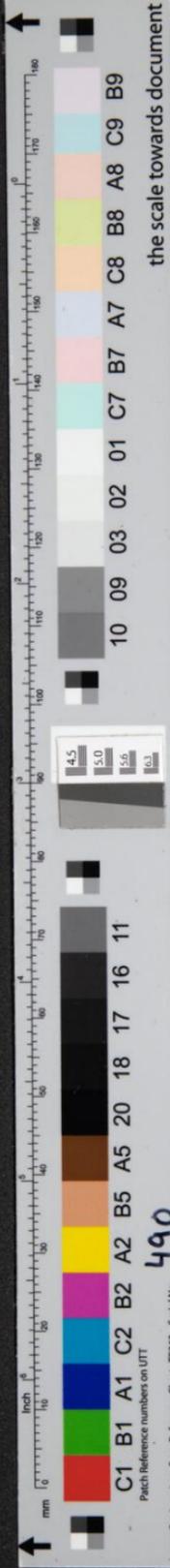
Compunctionis
et tristitie **C**orde
gratiarū actio-
nis et letitie **I**n ore
Recte cōuet̄sa **V**ita et
ctōis ⁊ iustitie opere.

Ar. xij. Superi^o determinata breuiter epilogās ⁊ hoc
opus p̄cludēs. **E**a q̄ circa officii mīse quo ad ministrū
celebrādī locū tēpus ac cetera in sumario hui^o ope-
ris annotata dubitātiōē ingerere possunt sub cōpen-
dio sufficiēter resoluta putamus. **N**am si aliqua alia
occurrant ex his que diffinita sunt diligenter cōsidera-
tis de facili solui possunt. **S**olicite pretera curet ille p̄
cuius negligentīā defectus aut error aliquis cōmissus
fuerit vt debitā super illo penitētiā agat. **E**t q; iuxta
sacroꝝ canonū p̄stitutiones quidā defectus specialē ex
se exigunt satisfractionē tutū est vt in casib^o difficilib^o
prelatus superior consulatur cui ta les sunt reseruandī
Nō lateat deniq; lectorē doctores diuersos circa que-
dam in superiorib^o determinata nō vniformiter: s; se-
pius cōtrarie sentētie vnde fieri nō potuit vt singulorū
sententias imitare. **S**ed hoc nobis sufficere videt: vt
omni affectu ad opināter secluso id quod nobis verius
aut magis cōgruū vel tuti^o visus est difficile videmus.
Ad gloriā Iesu xpi q̄ cum patre ⁊ spū sancto viuūt et
regnat in secula seculorū ubenedictus. **A**men.

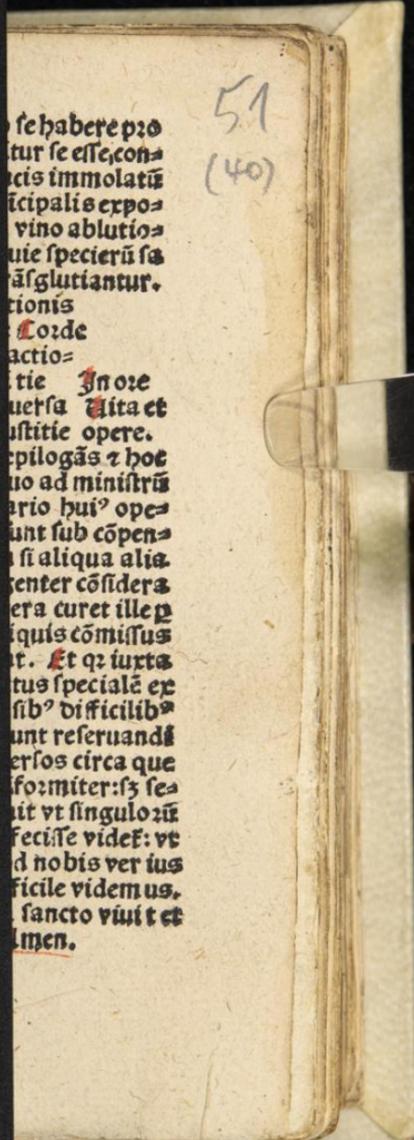

The page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the leaf. The text is arranged in several columns and is difficult to decipher due to its low contrast and the age of the paper.

Ex
con
lis

the scale towards document

se habere pro
tur se esse con
cis immolati
cipalis expo
vino ablutio
nie specieru sa
asglutiantur.
tionis
Corde
actio
tie In ore
uesfa Aita et
ustitie opere.
epilogas r hoc
uo ad ministris
ario hui' opa
unt sub copena
si aliqua alia
enter considera
era curet illeg
quis comissus
t. Et qz iuxta
tus specialē ex
sib' difficilib'
unt reseruandē
eros circa que
formiter: s; se
it vt singulozū
fecisse videt: vt
d nobis ver ius
ficile videmus,
sancto viuit et
lmen.